

Integration och jämslällldhet

13



Förslag till statsbudget för 2011

Integration och jämställdhet

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Integration och jämställdhet.....	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
3	Integration	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	13
3.3	Mål	14
3.4	Resultatredovisning	14
3.4.1	En samlad strategi för integration.....	14
3.4.2	Insatser för nyanlända invandrares etablering.....	15
3.4.3	Urbant utvecklingsarbete	18
3.4.4	Andra insatser för integration.....	19
3.4.5	Svenskt medborgarskap	20
3.4.6	EU-arbete och internationell samverkan.....	20
3.4.7	Analys och slutsatser	21
3.5	Riksrevisionens iakttagelser	23
3.6	Politikens inriktning	23
3.7	Budgetförslag	25
3.7.1	1:1 Integrationsåtgärder	25
3.7.2	1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	26
3.7.3	1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	28
3.7.4	1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	29
3.7.5	1:5 Hemutrustningslån	31
3.7.6	1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	31
4	Diskriminering	35
4.1	Omfattning.....	35
4.2	Utgiftsutveckling	35
4.3	Mål	36
4.4	Resultatredovisning	36
4.4.1	Resultat	36
4.5	Analys och slutsatser	40

4.6	Revisionens iakttagelser	41
4.7	Politikens inriktning.....	41
4.8	Budgetförslag	42
4.8.1	2:1 Diskrimineringsombudsmannen	42
4.8.2	2:2 Åtgärder mot diskriminering, rasism, m.m.....	42
5	Jämställdhet	45
5.1	Omfattning	45
5.2	Utgiftsutveckling.....	45
5.3	Mål.....	46
5.4	Resultatredovisning	46
5.4.1	Resultat.....	46
5.4.2	Analys och slutsatser	49
5.5	Revisionens iakttagelser	50
5.6	Politikens inriktning.....	50
5.7	Budgetförslag	52
5.7.1	3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder.....	52

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	7
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet ...	10
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2011–2014. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	11
Tabell 2.3 Ramnivån 2011 realkonomiskt fördelad. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	11
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom området Integration	13
Tabell 3.2 Mottagna nyanlända åren 2000–2014	16
Tabell 3.3 Anslagsutveckling 1:1 Integrationsåtgärder.....	25
Tabell 3.4 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:1 Integrationsåtgärder.....	26
Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	26
Tabell 3.6 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	28
Tabell 3.7 Anslagsutveckling 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare.....	28
Tabell 3.8 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare.....	29
Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare.....	29
Tabell 3.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	30
Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	30
Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:5 Hemutrustningslån	31
Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:5 Hemutrustningslån	31
Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare.....	31

Tabell 3.15 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	32
Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare.....	33
Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom området Diskriminering	35
Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1 Diskrimineringsombudsmannen	42
Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 2:1 Diskrimineringsombudsmannen.....	42
Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Åtgärder mot diskriminering, rasism m.m.	42
Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 2:2 Åtgärder mot diskriminering, rasism m.m.	43
Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom området Jämställdhet	45
Tabell 5.2 Anslagsutveckling 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	52
Tabell 5.3 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	53
Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	53

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 700 000 000 kronor under perioden 2012–2014 (avsnitt 3.7.4),
2. godkänner att det under 2011 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 1 200 000 000 kronor (avsnitt 3.7.5)
3. bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 kronor under perioden 2012–2014 (avsnitt 3.7.6),
4. bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 240 000 000 kronor under 2012, högst 240 000 000 kronor under 2013 och högst 240 000 000 kronor under 2014 (avsnitt 5.7.1).
5. för budgetåret 2011 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 *Integration och jämställdhet* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Integrationsåtgärder	Ramanslag	127 905
1:2 Kommunersättningar vid flyktningmottagande	Ramanslag	4 510 283
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	Ramanslag	521 536
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	Ramanslag	474 700
1:5 Hemutrustningslån	Ramanslag	8 519
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	Ramanslag	24 000
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	Ramanslag	93 500
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	Ramanslag	26 918
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	Ramanslag	240 239
Summa		6 027 600

2 Integration och jämställdhet

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet omfattar integrationspolitik, politik mot diskriminering samt jämställdhetspolitik. Ramen för utgiftsområdet framgår av tabell 2.1. Inom utgiftsområdet finns myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen och Nämnden mot diskriminering.

Inom området Jämställdhet beräknas utgifterna uppgå till 240 miljoner kronor per år under perioden 2011–2014. Resurserna möjliggör ett fortsatt kraftfullt utvecklingsarbete inom jämställdhetspolitiken.

Sammantaget beräknas utgifterna för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet uppgå till 6 028 miljoner kronor 2011 vilket är en ökning med 735 miljoner kronor jämfört med 2010.

2.2 Utgiftsutveckling

Riksdagen har beslutat om propositionen Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd (prop. 2009/10:60, bet. 2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208). Reformen träder i kraft den 1 december 2010. Som ett led i genomförandet av reformen förs anslagsmedel om ca 264 miljoner kronor över från utgiftsområde 13 till utgiftsområdena 1, 2, 10 och 14. En närmare beskrivning av de anslagsmässiga förändringarna till följd av reformen redovisas under avsnitt 3.7.2, anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande*.

Inom området Integration beräknas utgifterna öka med ca 892 miljoner kronor 2011 jämfört med 2010. Ökningen beror på antaganden om att fler personer kommer att omfattas av det kommunala flyktingmottagandet jämfört med tidigare år.

Inom området Diskriminering beräknas utgifterna öka med 2 miljoner kronor 2011 jämfört med 2010. Ökningen beror bl.a. på att arbetet mot rasism och liknande former av intolerans förstärks.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Budget 2010 ¹	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
<i>Integration</i>							
1:1 Integrationsåtgärder	26	49	39	128	128	23	23
1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande	4 662	4 684	4 672	4 510	3 736	3 013	3 237
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare		7	7	522	1 110	1 412	1 203
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare		10	10	475	900	1 108	1 108
1:5 Hemutrustningslån	19	9	12	9	9	9	9
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	10	16	8	24	20	20	23
Summa Integration	4 717	4 775	4 747	5 667	5 902	5 584	5 602
<i>Diskriminering</i>							
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	93	93	91	94	94	96	98
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	37	25	27	27	27	17	17
Summa Diskriminering	130	118	118	120	121	113	115
<i>Jämställdhet</i>							
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	477	400	561	240	240	240	240
Summa Jämställdhet	477	400	561	240	240	240	240
<i>Äldreanslag</i>							
2008 10:01 Avvecklingsmyndigheten för Integrationsverket	6	0	0	0	0	0	0
2004 11:01 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna	3	0	1	0	0	0	0
Summa Äldreanslag	8	0	1	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	5 332	5 293	5 428	6 028	6 263	5 936	5 956

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2011–2014.
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet**

Miljoner kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	4 893	4 893	4 893	4 893
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1	1	3	5
Beslut	573	492	398	398
Övriga makroekonomiska förutsättningar	5	-68	-137	-144
Volym	548	1 010	808	830
Överföring till/från andra utgiftsområden	-19	-19	-19	-19
Övrigt	27	-47	-9	-6
Ny ramnivå	6 028	6 263	5 936	5 956

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

**Tabell 2.3 Ramnivån 2011 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet**

Miljoner kronor

	2011
Transfereringar ¹	5 339
Verksamhetskostnader ²	687
Investeringar ³	2
Summa ramnivå	6 028

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2009 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3 Integration

3.1 Omfattning

Området omfattar frågor om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund, nyanlända invandras etablering i samhället, ersättning till kommunerna för flyktingmottagande, främjande av integration, urbant utvecklingsarbete samt svenskt medborgarskap.

Integrationspolitiken är sektorsövergripande och de huvudsakliga insatserna finansieras utanför utgiftsområde 13. Svenskundervisning för invandrare och insatser inom arbetsmarknadspolitiken är särskilt viktiga delar i arbetet för integrationen. Utöver vad som redovisas inom detta avsnitt återfinns därför redovisningar av insatser och resultat även inom andra utgiftsområden i denna proposition.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom området Integration

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Budget 2010 ¹	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
<i>Anslag inom område Integration</i>							
1:1 Integrationsåtgärder	26	49	39	128	128	23	23
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 662	4 684	4 672	4 510	3 736	3 013	3 237
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare		7	7	522	1 110	1 412	1 203
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända		10	10	475	900	1 108	1 108
1:5 Hemutrustningslån	19	9	12	9	9	9	9
1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	10	16	8	24	20	20	23
Totalt för område Integration	4 717	4 775	4 747	5 667	5 902	5 584	5 602

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusiv tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Aktuella prognoser för mottagandet 2010–2014 indikerar att volymerna kommer att vara ungefär lika stora som under 2008 och 2009. I budgetpropositionen för 2010 bedömde regeringen att antalet kommunmottagna personer skulle minska under 2010–2014 jämfört med 2009. Aktuella prognoser för mottagandet 2010 innebär dock ett större antal kommunmottagna personer jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2010 och behov av ytterligare medel för 2010 har föreslagits i propositionen Hösttilläggsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2). Även för 2011–2014 är volymerna högre jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2010 vilket medför ökade utgifter under dessa år.

Riksdagen har beslutat om propositionen Nyanlända invandras arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd (prop. 2009/10:60, bet. 2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208). Reformen träder i kraft den 1 december 2010. De ökade mottagningsvolymerna jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2010, men också bättre underlag för beräkningarna inför denna budgetproposition, medför ändrade utgifter på anslagen 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande*, 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* och 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare*. Från och med 2011 förs anslagsmedel för reformen från anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* till anslag såväl inom utgiftsområdet som till andra utgiftsområden (se avsnitt 3.7.2).

3.3 Mål

Målet för integrationspolitiken är:

- Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Målet beslutades av riksdagen hösten 2008 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:155).

3.4 Resultatredovisning

Redovisningen i följande avsnitt avser i huvudsak resultat av verksamheter för integration inom statsbudgetens utgiftsområde 13. Resultat av regeringens samlade insatser med betydelse för integrationen inom vissa utgiftsområden redovisas i regeringens resultatskrivelse om integrationsstrategin (se avsnitt 3.4.1) samt under respektive utgiftsområde i denna budgetproposition.

3.4.1 En samlad strategi för integration

Vid sidan av budgetpropositionen för 2009 presenterade regeringen en skrivelse med en samlad strategi för genomförande av integrationspolitiken (skr. 2008/09:24 Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration). Regeringen har den 10 juni 2010 lämnat skrivelsen *Egenmakt mot utanförskap – redovisning av regeringens strategi för integration* (skr. 2009/10:233) till riksdagen med en samlad redovisning av genomförandet av strategin för integration (i fortsättningen kallad resultatskrivelsen). Resultatskrivelsen utgår från de sju fokusområden som definierades i strategiskrivelsen:

- ett effektivt system för mottagande och introduktion för nyanlända,
- fler i arbete och fler företagare,
- bättre utbildningsresultat och likvärdighet i skolan,
- bättre språkkunskaper och utbildningsmöjligheter för vuxna,
- en effektiv bekämpning av diskriminering,
- en positiv utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap, samt
- en gemensam värdegrund i ett samhälle som präglas av en tilltagande mångfald.

Resultatredovisning för dessa områden görs i resultatskrivelsen och inte i denna budgetproposition.

3.4.2 Insatser för nyanlända invandrades etablering

Reform om vissa nyanlända invandrades arbetsmarknads-etablering

Riksdagen beslutade den 17 mars 2010 om propositionen Nyanlända invandrades arbetsmarknads-etablering – egenansvar med professionellt stöd (prop. 2009/10:60, bet. 2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208). Reformen träder i kraft den 1 december 2010. Propositionen innebär att staten genom Arbetsförmedlingen tar ett tydligare ansvar för vissa nyanlända invandrades arbetsmarknads-etablering. Kommunerna har även fortsättningsvis viktiga uppgifter i mottagandet av nyanlända invandrare. Länsstyrelserna har en betydelsefull roll i att kontinuerligt verka för utveckling av samverkan mellan kommuner och mellan kommuner och de statliga myndigheterna.

De myndigheter som berörs av reformen har fått i uppdrag att förbereda genomförandet av förslagen i propositionen. Myndigheterna har den 2 augusti 2010 inkommit med en redovisning till Regeringskansliet av hur arbetet med att förbereda genomförandet fortskrider. Av rapporteringen framgår att förberedelserna är inne i ett intensivt skede och att berörda myndigheter kommer att vara väl förberedda vid ikraftträdandet. Samverkan mellan myndigheterna har utvecklats i syfte att lyfta problem och hitta gemensamma lösningar.

Nuvarande organisering av mottagandet av flyktingar, övriga skyddsbehövande m.fl. och deras anhöriga

Migrationsverket verkar övergripande för att det finns beredskap och kapacitet att ta emot personer som beviljats uppehållstillstånd som flyktingar, som övriga skyddsbehövande m.fl. eller som anhöriga till dessa. Nedan kallas denna persongrupp nyanlända och flyktingmottagandet kallas mottagandet av nyanlända.

Myndigheten ger länsstyrelserna planeringsföresättningar inför överläggningarna med kommunerna om introduktionsplatser och träffar överenskommelser med kommunerna, på förslag från länsstyrelserna, om mottagandet av nyanlända. Migrationsverket medverkar också vid bosättning och förmedlar introduktionsplat-

ser i kommuner till dem som beviljats uppehållstillstånd och inte själva kan ordna sitt boende. Slutligen beslutar myndigheten om statlig ersättning för mottagandet av nyanlända till kommuner och landsting.

Länsstyrelserna verkar för att det finns god beredskap och kapacitet i länet för mottagande och introduktion av nyanlända och överlägger med kommunerna om mottagandet av nyanlända. De utvecklar samverkan mellan kommuner och myndigheter i länet i frågor som rör boende, introduktion och snabb arbetsmarknads-etablering samt följer upp introduktionen och dess resultat i länet.

Arbetsförmedlingen bedömer var i landet det finns bäst förutsättningar för arbete och försörjning och ska erbjuda insatser för snabbt inträde på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens insatser beskrivs närmare under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Kommuner som träffar överenskommelse om mottagande av nyanlända ska tillhandahålla bostäder för dem som anvisas bosättning i kommunen. De ska också erbjuda introduktion och upprätta en introduktionsplan samt tillhandahålla svenskundervisning.

Centrala studiestödsnämnden (CSN) beslutar om och betalar ut hemutrustningslån till nyanlända.

Kommunmottagande och bosättning

Under 2009 hade Migrationsverket överenskommelser om mottagande av nyanlända med 270 kommuner, vilket är samma antal som under 2008.

Enligt myndighetens statistik blev 18 583 personer mottagna i landets kommuner under 2009 jämfört med 19 789 personer 2008 och 23 650 personer 2007.¹ Av de mottagna under 2009 var 1 880 kvotflyktingar, 4 600 kom från Migrationsverkets anläggningsboende, 4 317 från så kallat eget boende, 7 613 var anhöriga samt 173 övriga. Av samtliga mottagna var 52 procent kvinnor och 48 procent män. Knappt hälften, 45 procent, var under 18 år. Andelen kvinnor är

¹ Viss korrigering av mottagandesiffror sker efter hand varför siffror som anges här inte nödvändigtvis överensstämmer med vad som redovisats i budgetpropositionen för 2010 eller Migrationsverkets årsredovisning.

något högre jämfört med 2008 vilket kan förklaras med en fortsatt hög andel anhöriginvandrade där kvinnorna i regel är fler än männen.

Migrationsverket kan anvisa nyanlända som är i behov av hjälp med bosättning till en kommun med överenskommelse om mottagande. Under året begärde 5 549 personer, dvs. knappt en tredjedel, hjälp av Migrationsverket. Totalt anvisades 4 492 personer till en kommunplats. Av dessa var 1 909 kvotflyktingar.²

Den genomsnittliga väntetiden från beviljat uppehållstillstånd till inflyttning i en kommun för dem som anvisats en kommunplats var 87 dagar under 2009 jämfört med 96 dagar under 2007 och 2008. Genomsnittlig tid från beviljat uppehållstillstånd till dess att en anvisning till en kommun skett var 44 dagar (50 dagar 2008) och från anvisning till faktisk bosättning 43 dagar (46 dagar under 2008). Regeringens mål för 2009 var att minst 50 procent av anvisningarna ska ske inom fyra veckor från det att uppehållstillstånd har beviljats. Målet nåddes inte. Migrationsverket anvisade 32 procent inom fyra veckor (34 procent 2008).

Länsstyrelserna har fortsatt att utveckla insatserna rörande nyanlända. I flertalet län har det bildats organisatoriska strukturer för samverkan och erfarenhetsutbyte, som flyktingsamordnar-nätverk, länsvisa integrationsråd och partnerskap. Länsstyrelserna har dialog med och ger stöd till kommuner, ordnar länsvisa och regionala integrationskonferenser och temadagar, tar fram regionala integrationsstrategier och bedriver utvecklingsprojekt, ofta delfinansierade genom den gemensamma EU-budgeten.

Antalet mottagna personer i kommunerna varierar mellan åren. I tabell 3.2 framgår omfattningen av mottagandet av nyanlända de senaste tio åren samt prognos för perioden 2010–2014.

Tabell 3.2 Mottagna nyanlända åren 2000–2014

2000	12 200	
2001	12 600	
2002	12 900	
2003	12 200	
2004	9 200	
2005	8 900	
2006	27 900	
2007	23 900	
2008	20 300	
2009	18 700	
2010	19 100	prognos
2011	19 500	prognos
2012	19 500	prognos
2013	19 000	prognos
2014	18 100	prognos

Statlig ersättning för flyktingmottagande till kommuner och landsting

Kommuner och landsting kan få ekonomisk ersättning för mottagandet av nyanlända av staten enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Migrationsverket betalade ut totalt ca 4,6 miljarder kronor till kommuner och landsting för mottagande av nyanlända m.m. under 2009, vilket är en oförändrad nivå jämfört med 2008.

Varje kommun med överenskommelse om mottagande av nyanlända fick 2009 en grunder-sättning om 568 200 kronor. Sammanlagt utbetalades 154 (151,2) miljoner kronor i grunder-sättningar under 2009 (siffror inom parentes avser 2008).

För varje mottagen person får kommunerna en schablonersättning. Sammanlagt utbetalades 3 311,2 (3 574,5) miljoner kronor under 2009.

Ersättning för särskilda kostnader för personer i hög ålder eller som var arbetsförmögna på grund av sjukdom eller funktionshinder vid ankomsten till Sverige utbetalades med 89 (91,8) miljoner kronor 2009.

Ersättning för särskilda kostnader för barn utan egna vårdnadshavare betalades under 2009 ut med 584,6 (285,6) miljoner kronor. Jämfört med 2007 (96,4 miljoner kronor) har utgifterna för denna ersättning ökat med nästan 500 miljoner kronor. Orsaken till detta är att betydligt fler ensamkommande barn sökt och beviljats uppehållstillstånd under 2009 jämfört med tidigare år. Från och med 1 juli 2007 har kommunerna också

² Anvisning av en kommunplats för kvotflyktingar kan ske ett år och mottagandet ett annat år varför antalet anvisade inte överensstämmer med antalet mottagna.

möjlighet att få ersättning för kostnader efter det att ungdomarna fyllt 18 år och till dess de fyller 21 år om insatser påbörjats före 18 års ålder. Detta har också bidragit till ökade utgifter.

Till landsting och kommuner utbetalades 142,2 (123,2) miljoner kronor i ersättning för kostnader för vård. Vården avser personer med långvarigt vårdbehov på grund av sjukdom eller funktionshinder som personen hade vid ankomsten till Sverige. Ersättning för vårdkostnader ökade med knappt 20 miljoner kronor jämfört med 2008.

Ersättning för betydande extraordinära kostnader utbetalades med 103 miljoner kronor under 2009. Av detta avsåg ca 60 miljoner kronor ersättning för kostnader som kommunerna ansökt om hos Migrationsverket samt för direktmottagning av kvotflyktingar. Vidare avsåg ca 40 miljoner kronor insatser för bl.a. ökad samverkan mellan kommuner på underlag från länsstyrelserna. 3 miljoner kronor har använts i samband med organiserad vidareflyttning, se nedan.

Kommuner med överenskommelse om mottagande av nyanlända för 2007–2009 erhöll en extra ersättning på 10 000 kronor per mottagen person under dessa år. Vidare kan kommunen för mottagna under treårsperioden få ytterligare 20 000 kronor per person i åldrarna 18–64 år om vissa mål om arbete, praktik eller sfi uppnås. Under 2009 utbetalades totalt 232,4 (325) miljoner kronor. Totalt 173 kommuner beviljades den senare ersättningen för ca 1 800 personer, vilket motsvarar ca 15 procent av antalet mottagna under 2008 i åldern 18–64 år. För 2008 fick knappt 140 kommuner ersättning för ca 1 500 personer, vilket motsvarar ca 10 procent av antalet mottagna 2007 i åldern 18–64 år.

Organiserad vidareflyttning

I september 2008 fattade regeringen beslut om att underlätta för nyanlända som bor i 13 kommuner med stort mottagande av nyanlända att flytta till andra kommuner där det finns goda möjligheter till egen försörjning och bostad. I juli 2009 förlängdes uppdraget att gälla även under 2010 och ytterligare fyra kommuner tillkom som utflyttningkommuner. Migrationsverket har i uppdrag att under vissa förutsättningar räkna av platser för bosättning mot befintliga överenskommelser.

Migrationsverket har i april 2010 lämnat en redovisning av omfattningen av den organiserade vidareflytten 2009 och erfarenheterna av uppdraget. Intresset från kommunerna att medverka är stort. Under 2009 anmälde 77 inflyttningkommuner intresse för organiserad vidareflyttning. Migrationsverket har haft tillgång till ca 950 (500) platser till den organiserade vidareflytten 2009 (siffror inom parentes avser 2008). Totalt 32 (22) kommuner har medverkat som inflyttningkommuner. 163 (125) personer har flyttat och avräknats mot dessa kommuners överenskommelse om mottagande av nyanlända. Utflyttning har skett från nio (sju) av de 17 utflyttningkommunerna. De flesta flyttade inom ett år från det första mottagandet. Antalet organiserade flyttar kan vara högre då Migrationsverkets redovisning i enlighet med uppdraget baseras på de flyttar som redovisats till myndigheten. Det totala antalet vidareflyttningar, dvs. inklusive även de som inte sker inom ramen för den organiserade vidareflyttningen är högre. Till exempel redovisar länsstyrelserna att ca 400 vidareflyttningar skett från kommuner i Stockholms län under 2009.

Under 2009 har Stockholms kommun utvecklat ett webbaserat handläggarverktyg som kan användas i arbetet med organiserad vidareflytt. Verktyget har fått namnet Bosam. På Bosam har inflyttningkommuner i Sverige möjlighet att presentera och marknadsföra sig samt visa vilka möjligheter de har att ta emot nyanlända inom organiserad vidareflytt. Samtidigt kan utflyttningkommunerna använda Bosam för att hitta bra möjligheter för sina nyanlända när det gäller vidareflytt till en bättre bosättning och möjligheter till arbete. Projektet har finansierats via strukturella medel inom ramen för extraordinära ersättningar.

Lån till hemutrustning

Personer som omfattas av mottagandet av nyanlända har rätt att ansöka om hemutrustningslån enligt förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar. För en omöblerad bostad varierar lånebeloppen mellan 15 000 och 35 000 kronor beroende på hushållsstorleken. För en möblerad bostad/inneboende är lånebeloppet 5 000 kronor oavsett hushållsstorleken.

Under 2009 betalade CSN ut 97 miljoner kronor i hemutrustningslån till ca 8 400 låntagare. Jämfört med 2008 är det en minskning med 25 miljoner kronor. Antalet ansökningar om nya lån minskade 2009 jämfört med 2008 från 8 500 till 7 000. Ungefär 90 procent av ansökningarna kom in via kommunernas flyktingmottagningar.

CSN hanterade totalt under 2009 lån till personer från 81 olika länder varav 52 procent kom från Irak och 19 procent från Somalia. Andelen kvinnor bland nya låntagare under 2009 var 52 procent vilket avviker från tidigare år då andelen kvinnor varit under 50 procent. Förändringen beror delvis på att anhöriginvandringen utgjort en större andel än under tidigare år. Det är i regel fler kvinnor än män som beviljas uppehållstillstånd av anhörigskäl.

Det totala antalet lån under 2009 uppgick till 59 025 vilket är en minskning med knappt 300 jämfört med 2008 men ca 800 fler jämfört med 2007.

Regeringen angav för 2009 målet att handläggningstiden för lån till hemutrustning inte ska överstiga tre veckor. Genomsnittlig handläggningstid var under 2009 kortare än tre veckor och CSN uppfyllde därmed målet. Tiden för handläggningen har även minskat jämfört med föregående år.

Försöksverksamhet med etableringssamtal

En del i regeringens reform för nyanländas etablering på arbetsmarknaden är att Arbetsförmedlingen fått i uppdrag att tidigt efter beviljat uppehållstillstånd genomföra så kallade etableringssamtal med nyanlända invandrare. Under 2009 pågick en försöksverksamhet i Göteborg, Skellefteå och Karlskrona som utvidgades till 29 orter under 2010. Etableringssamtalen ska utgå från den kartläggning av individens yrkeserfarenhet och utbildningsbakgrund som Migrationsverket genomför under tiden då asylärendet prövas. Samtalen ska innehålla kvalificerad rådgivning och stöd för de nyanlända. En viktig del i etableringssamtalen är att tidigt informera om var i landet den nyanländes kompetens särskilt efterfrågas för att underlätta beslut om bosättning.

I avsnitt 4.4.14 under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv redovisas Arbetsförmedlingens resultat från försöksverksamheten.

Försöksverksamhet med sfi-bonus

Riksdagen beslutade 2009 om en försöksverksamhet med en bonus för att stimulera nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska (prop. 2008/09:156, bet. 2008/09:AU8, rskr. 2008/09:255). Försöket syftar till att undersöka om ökade ekonomiska incitament kan leda till att fler elever snabbare klarar sina studier i svenskundervisning för invandrare (sfi). Delta-gare som fått betyget Godkänt på vissa kurser i sfi inom tolv månader från kursstart kan få en sfi-bonus på högst 12 000 kronor. Målgruppen för försöket är invandrare, dock inte arbetskraftsinvandrare eller gäststuderande, som folkbokförs i Sverige för första gången mellan den 1 juli 2009 och den 30 juni 2010 och som har deltagit i sfi i någon av de 13 försökskommunerna.

Regeringen gav i juni 2009 Statens skolverk i uppdrag att förbereda försöksverksamheten med sfi-bonus. Skolverket har anordnat en konferens samt inrättat en informationsdatabas och rutiner för utbetalning av ersättningarna till försökskommunerna. Under 2009 fick Skolverket 1,4 miljoner kronor för att genomföra uppdraget. Regeringen har också gett Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) i uppdrag att utvärdera försöket.

Lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare trädde i kraft den 1 oktober 2009. Skolverket och IFAU har lämnat redovisningar av den första perioden till regeringen i januari 2010. Det är dock ännu för tidigt att dra några slutsatser av försökets effekter.

Riksdagen har även beslutat om propositionen Nationell sfi-bonus (prop. 2009/10:188, bet. 2009/10:AU12, rskr. 2009/10:277) och en ny lag om prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare i hela landet. Lagen tillämpas på nyanlända som första gången folkbokfördes i en kommun den 1 juli 2010 eller senare.

3.4.3 Urbant utvecklingsarbete

Det urbana utvecklingsarbetet under 2008–2010 fortlöper i samtliga 21 kommuner som tecknat lokala avtal med regeringen, vilket omfattar utvecklingsarbete i totalt 38 stadsdelar. Inriktningen på arbetet är att skapa former för sam-

ordning och samverkan i syfte att åstadkomma en positiv utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap.

Förordningen (2008:348) om urbant utvecklingsarbete, som trädde i kraft den 1 juli 2008, förtydligar ansvarsfördelningen mellan staten och kommuner med lokala utvecklingsavtal och utgör ett gemensamt ramverk för det urbana utvecklingsarbetet. Inom ramen för avtalen kan kommunerna bilda lokala partnerskap med statliga myndigheter och aktörer inom den privata och ideella sektorn. Polismyndigheterna, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har för åren 2008–2010 fått i uppdrag att ingå sådana lokala partnerskap. Uppdraget ska utföras inom ramen för ordinarie resurser och verksamhet såväl hos kommunerna som hos myndigheterna. Brottsförebyggande rådet och Statens folkhälsoinstitut har i uppdrag att stödja partnerskapen.

Under 2009 har tre utvärderings- och kunskapsuppdrag påbörjats för att få fram beslutsunderlag till hur det urbana utvecklingsarbetet bör organiseras efter 2010. Uppdrag har getts till Statskontoret att utvärdera de statliga myndigheternas roll och arbetssätt och till Boverket att göra en kunskapsöversikt med fokus på socioekonomiska aspekter av hållbar stadsutveckling. Slutligen ska Sweco Eurofutures AB utvärdera de lokala processerna. Redovisningarna ska ske till Regeringskansliet (Integrations- och jämställdhetsdepartementet) senast den 31 oktober 2010.

Enligt de lokala utvecklingsavtalen ska kommunerna verka för en dialog om förstärkt värdegrund i stadsdelarna. Mot bakgrund av detta samt av regeringens skrivelse Dialog om samhällets värdegrund (skr. 2009/10:106) fick Ungdomsstyrelsen i april 2010 i uppdrag att kartlägga arbetet för social sammanhållning och samhällets värdegrund, vilket ska redovisas den 15 november 2010.

I övrigt hänvisas till avsnittet om det urbana utvecklingsarbetet i resultatskrivelsen.

3.4.4 Andra insatser för integration

Stöd till riksorganisationer bildade på etnisk grund

Sedan januari 2008 fördelar Ungdomsstyrelsen stöd till organisationer bildade på etnisk grund. Syftet med stödet är att stärka organisationernas

egna initiativ och verksamheter kring kultur, språk och identitet samt delaktighet i samhället. Stödet fördelas enligt förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund.

Sammanlagt 54 organisationer har beviljats stöd enligt förordningen under 2009. Totalt fördelades 19 miljoner kronor i bidrag under 2009.

Integrationsfonden och flyktingfonden

Integrationsfonden

Integrationsfonden ingår i EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar, det så kallade SOLID-programmet. Integrationsfonden stöder projekt som förbättrar systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige, det vill säga medborgare från länder utanför EU. Ett centralt mål är att bidra till att EU:s elva gemensamma grundprinciper för integration introduceras, vidareutvecklas och tillämpas. Programmet har huvudfokus på frågor om kulturmöten, religion, egenmakt, social integration och värdegrund. Integrationsfonden i Sverige förvaltas av Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet).

Sammantaget beslutar Svenska ESF-rådet om ca 140 miljoner kronor under programperioden 2007–2013. För 2009 och 2010 har Sveriges medel ökat jämfört med tidigare fördelning. Det beror på att Sverige har haft en, jämfört med andra medlemsländer, hög invandring av tredjelandsmedborgare.

Svenska ESF-rådet har fram till och med första halvåret 2010 beviljat 19,5 miljoner kronor i projektstöd.

Flyktingfonden

Europeiska flyktingfonden III ingår tillsammans med Integrationsfonden, Återvändandefonden och Gränsfonden i EU:s SOLID-program. Flyktingfonden, som förvaltas av Migrationsverket, medfinansierar bl.a. projekt som avser introduktion för nyanlända. Resultat av fondens verksamhet redovisas under utgiftsområde 8 Migration.

Stöd till yrkesinriktat mentorskap

I budgetpropositionen för 2010 angav regeringen brist på nätverk som en av flera faktorer som försvårar nyanlända invandrades etablering i Sverige. Regeringen har tagit initiativ till ett mentorsprojekt där ideella organisationer medverkar för att bland annat förbättra möjligheterna för nyanlända att få kontakt med arbetsmarknaden.

Den 18 februari 2010 beslutade regeringen förordningen (2010:84) om statsbidrag för verksamheter med yrkesinriktat mentorskap. Ungdomsstyrelsen disponerar under 2010 fem miljoner kronor för mentorskapsverksamhet i enlighet med förordningen. Ungdomsstyrelsen ska fördela stöd till projekt där nyanlända matchas med en mentor på grundval av t.ex. yrke, utbildning eller branschbakgrund. Sammanlagt har 15 miljoner kronor avsatts för verksamheten under 2010–2012.

Uppföljning av integrationen

Från och med 2009 tillförs 4 miljoner kronor årligen för uppföljning och utvärdering av integrationen. Bland annat har Statistiska centralbyrån (SCB) fått i uppdrag att redovisa variabler baserade på registerstatistik om integration. De ca 45 variablerna redovisas uppdelade efter kön, ålder, utbildningsbakgrund, födelseregion, vistelsetid och skäl till invandring. Variablerna ska redovisas nationellt, för samtliga län, för samtliga kommuner samt för de 38 stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal mellan regeringen och kommuner. Statistiken publiceras på SCB:s webbplats www.scb.se/integration. Medel under anslaget används också för andra uppföljningar och utvärderingar av statliga insatser för integration och integrationens utfall.

Regeringens uppföljning av integrationen redovisas utförligt i resultatskrivelsen.

Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsinsatser för nyanlända

Arbetsförmedlingen har lämnat en rapport till regeringen den 2 augusti 2010. För redovisning av resultaten hänvisas till avsnitt 4.4.14 under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

3.4.5 Svenskt medborgarskap

Benägenheten att söka medborgarskap kan ses som ett mått på känslan av tillhörighet till det nya hemlandet. Det finns också flera studier som visar att medborgarskap har ett tydligt samband med ekonomisk integration och sannolikheten att ha ett arbete. Under 2009 blev 29 525 personer svenska medborgare. Av dessa var 16 326 kvinnor och 13 199 män. I förhållande till 2008 innebar detta en minskning med ca 900 personer och i förhållande till 2007 en minskning med ca 4 100 personer. Under hela perioden var personer med irakiskt ursprung den största gruppen bland de nya svenska medborgarna.

Av de utrikes födda som var folkbokförda i landet vid utgången av 2009 var ca 60 procent svenska medborgare vilket innebär en minskning med ca en procentenhet i förhållande till 2008 och med ytterligare ca en procentenhet jämfört med 2007.

Resultat i förhållande till de mål som satts upp för Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden redovisas under utgiftsområde 8 Migration.

3.4.6 EU-arbete och internationell samverkan

EU-arbetet

Hösten 2009 präglades EU-arbetet i hög grad av Sveriges ordförandeskap i Europeiska Unionens råd. På integrationsområdet bidrog Sverige till att identifiera gemensamma kärnindikatorer för uppföljning av resultat av medlemsstaternas integrationspolitik och ett expertmöte om nyanländas introduktion på arbetsmarknaden hölls i Malmö den 14–16 december 2009. EU-samarbetet på integrationsområdet har under året stärkts till följd av den nya rättsliga grund som infördes i och med Lissabonfördragets ikraftträdande. Därutöver antogs den 11 december 2009 ett nytt flerårigt program för samarbetet på området för frihet, säkerhet och rättvisa – det så kallade Stockholmsprogrammet – vars integrationsavsnitt anger inriktningen för de kommande årens arbete. Samarbetet bidrar till att stärka kunskaps- och erfarenhetsutbytet kring och samordningen av integrationspolitiska frågor samt bygger vidare på gemensamt överenskomna grundprinciper. Arbetet organiseras även fortsättningsvis i ett nätverk av nationella tjäns-

temän, *National Contact Points on Integration (NCPI)*, där Sverige deltar sedan det inrättades 2002.

I april 2010 deltog Sverige i den fjärde europeiska ministerkonferensen om integration i Zaragoza. På konferensen diskuterades integrationens betydelse som drivkraft för utveckling och social sammanhållning samt genomförandet av Stockholmsprogrammets integrationsavsnitt. Frågorna behandlades för första gången formellt i en rådsarbetsgrupp, som förhandlade den ministerdeklaration som sedan också antogs som rådsslutsatser. Europeiska kommissionen fick mandat att presentera en ny gemensam agenda för insatser som kan stödja medlemsstaternas integrationspolitik och samordningen med andra relevanta politikområden, bland annat genom utveckling av en samordningsmekanism, indikatorer och moduler. Det europeiska integrationsforumet för dialog med civilsamhället hölls två gånger under året och den europeiska webbsidan om integration används för spridning av information och erfarenheter.

Kunskaps- och erfarenhetsutbyte är en väsentlig del också i det urbana utvecklingsarbetet. Sverige ledde under sitt ordförandeskap arbetet i den arbetsgrupp som samlar tjänstemän från medlemsstaternas regeringskanslier, den så kallade *Urban Development Group (UDG)*. Under våren 2010 deltog Sverige också i ett möte mellan ansvariga generaldirektörer och i det informella rådsmöte om urban utveckling som hölls i juni för att fortsätta diskussionen om hur EU-samarbetet kan bistå kommunerna i deras strävan efter ett integrerat förhållningssätt till en långsiktig och i alla avseenden hållbar utveckling. Sverige deltog också i det europeiska nätverket *European Urban Knowledge Network (EUKN)* i syfte att underlätta för svenska kommuner att utbyta erfarenheter med andra europeiska kommuner.

OECD

Sedan flera år publicerar OECD en årlig rapport *International Migration Outlook (SOPEMI-rapporten)*, som utgör en sammanställning och analys av medlemsländernas migrationsstatistik och migrations- och integrationspolitik. Rapporten är en viktig referenspunkt inom området. Sverige deltar genom OECD:s arbetsgrupp *Working Party on Migration* och OECD:s *Continuous Reporting System on Migration (SOP-EM)*. Sverige bidrog under 2009 med en land-

rapport för OECD:s *International Migration Outlook 2010*.

Europarådet

Sverige deltar även i Europarådets arbete med migrations- och integrationsfrågor som primärt bedrivs i styrkommittén för migrationsfrågor, CDMG, och dess expertkommittéer. CDMG:s uppgift är bl.a. att utveckla ett europeiskt samarbete på migrations- och integrationsområdena samt att främja social sammanhållning med särskild vikt på integration av invandrare och flyktingar. Sverige är representerad i styrgruppen samt deltar i expertgrupperna för nya metoder för integration, validering och förebyggande åtgärder för äldre invandrare.

3.4.7 Analys och slutsatser

Regeringens strategi för integration

Resultat och analys av regeringens strategi för integration har lämnats i skrivelsen *Egenmakt mot utanförskap – redovisning av regeringens strategi för integration (skr. 2009/10:233)*.

Samordning av integrationspolitiken

I skrivelsen *Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration (skr. 2008/09:24)* angav regeringen inriktningar och insatser för integration för 2008–2010. Insatserna i strategin har i huvudsak genomförts eller fullföljs under 2010. Därmed bedömer regeringen att strategin fullföljts och integrationspolitiken genomförts i enlighet med aviseringarna till riksdagen.

Inriktningarna och insatserna i strategin baseras på en genomgång av relevant forskning och utvärderingar. Under genomförandet har regeringen fortsatt att utveckla mekanismer för uppföljning och utvärdering av integrationens utfall och de offentliga insatsernas effekter. Bland annat har ansvaret för uppföljning och utvärdering flyttats från den avvecklade myndigheten Integrationsverket till Regeringskansliet, SCB och andra berörda myndigheter. Regeringen bedömer att åtgärderna har förstärkt förutsättningarna att utforma och genomföra integrationspolitiken på en solid bas av kunskap i form av forskning, utvärderingar och beprövad erfarenhet.

Integrationspolitiken har under de senaste åren haft ett samlat fokus på arbete, utbildning och kunskaper i svenska språket. Dessa utgör nyckelfaktorer som påverkar utfallet på ett stort antal andra områden såsom hälsa, segregation, utsatthet för brott, demokratisk delaktighet och förutsättningarna för rik fritid och deltagande i kulturlivet. Att förändra påverkansfaktorerna snarare än symtomen är ett centralt element i en effektiv, kunskapsbaserad integrationspolitik.

Flera utvärderingar, bland annat Riksrevisionens granskningsrapport *Från invandrarpolitik till invandrarpolitik* (RiR 2005:5), har under åren riktat kritik mot styrningen av integrationspolitiken. Regeringen bedömer att dessa brister nu i huvudsak har åtgärdats. Integrationspolitikens målsättningar har under perioden förverkligats inom ramen för den generella politiken, i enlighet med riksdagens uttalade ambition. De generella åtgärderna har endast vid behov kompletterats med ytterligare stöd under den första tiden i Sverige. Insatser efter den första tiden har baserats på individuella behov och säråtgärder som endast baseras på att en person är utrikes född har successivt utmönstrats. Likaså har de av Riksrevisionen kritiserade tidigare vaga och allmänt hållna uppdragen till myndigheter att ”beakta ett integrationsperspektiv” successivt ändrats till verksamhetsanpassade, konkreta uppdrag till vissa myndigheter att arbeta med prioriterade integrationsfrågor.

Insatser för nyanländas etablering

Kommunmottagande och bosättning

Migrationsverkets överenskommelser med kommunerna om mottagande av nyanlända under 2009 har motsvarat behovet av platser för bosättning. Ordningen som gällt sedan Integrationsverket avvecklades, med länsstyrelserna och Migrationsverket i ett samverkansarbete kring överenskommelser om flyktingmottagande, fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Den samverkansdelegation Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och länsstyrelserna inrättat med deltagande av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) utgör ett forum för hantering av gemensamma frågor. Det rör bland annat prognoser, överenskommelser om mottagande av nyanlända, platsbehovet för ensamkommande barn och ungdomar samt aktuell information till kommunerna. Samverkansarbetet som bedrivs är

av stor vikt både för den pågående verksamheten och för de förändringar som sker med anledning av propositionen om nyanländas arbetsmarknadsetablering.

Handläggningstiden för anvisningar av kommunplats har kortats något jämfört med 2008 men är fortfarande alltför långa. Migrationsverket anger i sin årsredovisning att detta i hög grad påverkas av faktorer som bostadsbrist, personernas hälsotillstånd och särskilda behov, långa handläggningstider hos kommunerna och personernas möjligheter att skaffa identitetshandlingar.

Kostnader för mottagandet av nyanlända

Utgifterna för statlig ersättning för mottagandet av nyanlända under 2009 till kommuner och landsting är totalt sett oförändrade jämfört med 2008. Utgifterna för ersättning för särskilda kostnader för barn och ungdomar utan egna vårdnadshavare (ensamkommande barn) har dock ökat med 300 miljoner kronor jämfört med 2008. Antalet ensamkommande barn som kan antas beviljas uppehållstillstånd är svårt att beräkna.

Organiserad vidareflyttning

Antalet redovisade organiserade vidareflyttningar kan antalsmässigt framstå som ett blygsamt resultat. Resultatet baseras dock på vad som redovisats av kommunerna medan antalet vidareflyttningar sannolikt är fler. Intresset från kommunerna att medverka har varit stort och regeringen ser positivt på det arbete som har bedrivits av länsstyrelserna, Migrationsverket och kommunerna i samråd med Arbetsförmedlingen. Reformen av mottagandet för nyanlända ger förbättrade förutsättningar för vidareflyttning och det samarbete som har utvecklats och de erfarenheter som har vunnits kan utnyttjas i det fortsatta arbetet.

Lån till hemutrustning

Antalet lån till hemutrustning som CSN handlägger beror dels på antalet nyanlända som väljer att ansöka om ett lån, dels på hur återbetalningen av upptagna lån ser ut och hur många anstånd av betalning CSN har beviljat vilket varierar mellan åren.

CSN uppfyller målet om handläggningstiden. Tiden har även minskat något jämfört med föregående år vilket bl.a. beror på att kommuner och Migrationsverket blivit snabbare i sin hantering av låneansökningar.

Urbant utvecklingsarbete

Det kunskapsbaserade urbana utvecklingsarbetet genomförs sedan 2007 inom ordinarie strukturer på myndighets- och kommunnivå.

Regeringen har i skrivelsen *Egenmakt mot utanförskap - redovisning av regeringens strategi för integration* lämnat en analys av utvecklingen i de stadsdelar som berörs av det urbana utvecklingsarbetet.

För att få ytterligare underlag till en analys av hur det urbana utvecklingsarbetet bidragit till utvecklingen i dessa stadsdelar har regeringen beslutat om fyra olika utvärderingsuppdrag som redovisas under hösten 2010.

EU-arbete och internationell samverkan

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande och antagandet av Stockholmsprogrammet förstärktes utgångspunkten för EU-samarbetet på integrationsområdet. Sverige fokuserade under sitt ordförandeskap på utvecklingen av gemensamma kärnindikatorer för uppföljning av resultat av medlemsstaternas integrationspolitik. Medlemsstaterna enades om ett fåtal områden inom vilka sådana indikatorer ska utvecklas: samsättning, utbildning, social delaktighet och aktivt medborgarskap, samt om förslag på nämnda indikatorer. Indikatorerna ska bidra till att stärka den europeiska lärandeprocessen på området genom att öka jämförbarheten mellan länderna. De är ett viktigt steg i genomförandet av Stockholmsprogrammets integrationsavsnitt. OECD:s arbete tillför kunskap ur ett internationellt perspektiv till regeringens arbete inom integrationsområdet.

3.5 Riksrevisionens iakttagelser

Ingen granskningsrapport eller effektivitetsrapport har lämnats under 2009 och 2010 som berör området.

3.6 Politikens inriktning

Integrationsstrategin

De insatser som regeringen aviserade i skrivelsen *Egenmakt mot utanförskap - regeringens strategi för integration*, har genomförts eller genomförs under 2010. Arbete och utbildning, liksom kunskaper i svenska språket, är avgörande för integrationen. Integration handlar också om makt över den egna tillvaron, och arbete och egen försörjning är en förutsättning för detta. Utgångspunkten är, i linje med regeringens generella jobbpolitik, att människor som kan arbeta och försörja sig själva ska göra det. En aktiv jobbpolitik som skapar arbetstillfällen i växande företag och som dämpar effekterna av konjunktursvackor är därför det viktigaste elementet i en framgångsrik integrationspolitik.

Etableringsinsatser för nyanlända

Riksdagen beslutade i mars 2010 om propositionen Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering - egenansvar med professionellt stöd (prop. 2009/10:60, bet. 2009/10:AU7, rskr. 2009/10:208).

I propositionen konkretiseras den politik för egenmakt som presenterades i regeringens strategi för integration. Att förbättra introduktionen för nyanlända är ett av regeringens mest prioriterade områden i den integrationspolitiska strategin. Förändringarna innebär att arbetsmarknads-perspektivet ska gälla från första dagen. Staten får ett större ansvar för att underlätta och påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Arbetsförmedlingen får ett samordnande ansvar för etableringsinsatserna för vuxna. Arbetsförmedlingen ska tillsammans med den nyanlände upprätta en individuell etableringsplan som ska innehålla undervisning i svenska för invandrare (sfi), samhällsorientering och aktiviteter för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet. Nyanlända som medverkar till upprättande av en etableringsplan och aktivt deltar i insatser enligt planen får en individuell statlig etableringsersättning, som är densamma oavsett var i landet man bor. Etableringsersättningen är utformad för att öka förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män.

Den nyanlände får genom en etableringslots ett professionellt stöd för att så snabbt som möjligt försörja sig själv. Ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna stat, kommun och individ blir tydligare. Insatserna utgår från individens behov och förutsättningar. Med reformen läggs grunden för ett stabilt och flexibelt system för mottagande och etablering som snabbare kan leda till arbete och egenförsörjning. Reformen träder i kraft den 1 december 2010.

Regeringen kommer att följa utvecklingen noga. Arbetsförmedlingen får en central roll för reformens genomförande men även Migrationsverket, Försäkringskassan och länsstyrelserna har viktiga uppdrag för en effektiv etableringskedja.

Kommunerna kommer även fortsättningsvis att ha en viktig roll i etableringsprocessen för nyanlända invandrare. Kommunerna har fortsatt ansvar för bland annat sfi och får genom reformen även ansvar för samhällsorientering. Insatser för nyanlända barn inom förskola och skola är som tidigare ett kommunalt ansvar.

Nationell sfi-bonus

Riksdagen har den 20 maj 2010 beslutat om propositionen Nationell sfi-bonus (prop. 2009/10:188, bet. 2009/10/AU12, rskr. 2009/10:277).

Bristande kunskaper i svenska utgör en tröskel för många nyanlända invandrare att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Deltagande på arbetsmarknaden kan i sig fungera som ett bra sätt att tillägna sig svenska och kunskaper i svenska är inte alltid nödvändiga för att få ett arbete. Men för de flesta är språkkunskaper av stor betydelse för att över huvud taget få ett arbete.

Nationell sfi-bonus innebär att nyanlända invandrare i hela landet från och med den 1 september 2010 får samma stimulans att lära sig svenska snabbare. En sfi-bonus bör kunna motivera nyanlända invandrare att påbörja sfi så snart som möjligt, att förbättra sin närvaro i utbildningen och att göra extra ansträngningar att snabbt nå ett godkänt betyg. Därmed förbättras också deras möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Samhällsorientering för nyanlända

Samhällsorientering är en av de etableringsinsatser som från den 1 december 2010 ska ingå i etableringsplanen för nyanlända flyktingar, skyddsbehövande m.fl. och deras anhöriga. Samhällsorienteringen syftar till att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet genom att ge deltagarna kunskap om grundläggande rättigheter och skyldigheter och konkret och praktisk information om vardagsliv i Sverige.

Utredningen om samhällsorientering för nyanlända invandrare har i sitt slutbetänkande Sverige för nyanlända utanför flyktningmottagandet (SOU 2010:37) lämnat förslag om utökad målgrupp för kommunernas skyldighet att erbjuda samhällsorientering. Betänkandet är för närvarande ute på remiss. Regeringen har beräknat kostnader om 40 miljoner kronor för detta ändamål från 2012 och framåt.

Det urbana utvecklingsarbetet

Regeringen har tecknat lokala utvecklingsavtal med 21 kommuner rörande 38 stadsdelar där utanförskapet är utbrett. Avtalen gäller för perioden 2008–2010. Avtalen anger, tillsammans med innehållet i förordningen (2008:348) om urbant utvecklingsarbete, former och inriktningar för statliga myndigheters samverkan med kommunerna i syfte att minska utanförskapet i stadsdelarna.

Under 2010 pågår flera utvärderingar av såväl formerna för som resultaten av det urbana utvecklingsarbetet. Utvärderingarna kommer att utgöra en grund för regeringens ställningstagande om utformning och inriktning av det urbana utvecklingsarbetet efter den nuvarande avtalsperioden.

Ytterligare insatser för jobb, språkkunskaper och företagande

Regeringen presenterar flera punkter för bättre integration. Bland dessa återfinns inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet den ovan aviserade åtgärden att utöka målgruppen för samhällsorientering. Övriga insatser presenteras i denna budgetproposition inom sina respektive utgiftsområden – ekonomiska incita-

ment till skolor i utsatta områden som utvecklar sitt arbete och blir bättre på att ge eleverna goda kunskaper, fortsatt förbättring av sfi samt utreda möjligheten att införa sfi-peng inom utgiftsområde 16, förstärkning av instegsjobben inom utgiftsområde 14 samt utvecklad rådgivning och mentorskap, fortsatt verksamhet med nystarts-kontor och utredning om möjligheten att införa nystartszoner inom utgiftsområde 24.

3.7 Budgetförslag

3.7.1 1:1 Integrationsåtgärder

Tabell 3.3 Anslagsutveckling 1:1 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

2009	Utfall	26 063	Anslags-sparande	28 996
2010	Anslag	48 905 ¹	Utgifts-prognos	38 640
2011	Förslag	127 905		
2012	Beräknat	127 905		
2013	Beräknat	22 905		
2014	Beräknat	22 905		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och för uppföljning och utvärdering av integrationen.

Regeringens överväganden

Riksdagen beslutade den 20 maj 2010 om propositionen Nationell sfi-bonus. Därigenom antogs en ny lag om prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare. Ersättningen syftar till att få fler nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska och därmed förbättra sina möjligheter att få ett arbete. Reformen trädde i kraft den 1 september 2010 och gäller för personer som första gången folkbokfördes i en kommun den 1 juli 2010 eller senare.

Under 2009–2010 pågår en försöksverksamhet i 13 kommuner. Erfarenheter från och utvärderingen av försöket har i den mån det varit möjligt beaktats i regeringens arbete med en nationell sfi-bonus.

Utbetalning av sfi-bonus inom försöksverksamheten kommer till stor del att ske under

2011. För försöksverksamheten är därför 19 miljoner kronor beräknat för 2011 i budgetpropositionen för 2010. I samma budgetproposition beräknades för sfi-bonus på nationell nivå ett ytterligare behov på 81 miljoner kronor för 2011, dvs. totalt 100 miljoner kronor. Anslagsbehovet för 2012 och framåt för detta ändamål beräknas även det till 100 miljoner kronor. För 2013 och 2014 finns dessa 100 miljoner för ändamålet beräknat under anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande*. Regeringen avser att återkomma angående fördelning av dessa anslagsmedel.

Reformen om nyanländas etablering bedöms innebära ett ökat behov av tolktjänster och behov av ett utökat tolkregister. Regeringen föreslår att 500 000 kronor avsätts för ett utökat tolkregister fr.o.m. 2011. Finansiering sker genom att anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande* minskas med motsvarande belopp. Av tekniska skäl kommer dessa medel att föreslås tillföras anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* på vårtilläggsbudget för 2011.

Under 2010 har medel om 2 miljoner kronor för länsstyrelsernas arbete med nyanländas introduktion ingått i anslaget. Medel för länsstyrelsernas samverkansuppdrag beräknas för 2011 och framåt under länsstyrelsernas förvaltningsanslag.

I budgetpropositionen för 2010 anvisades 5 miljoner kronor per år under perioden 2010–2012 för mentorskapsprojekt. Satsningen avslutas under 2012 varför anslaget minskas med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2013.

Regeringen föreslår att ett anslag på 127 905 000 kronor anvisas för 2011. För 2012 beräknas anslaget till 127 905 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt nedan.

Tabell 3.4 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:1 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	48 905	48 905	48 905	48 905
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	- 2 000	- 2 000	- 7 000	- 7 000
Överföring till/från andra anslag	81 000	81 000	- 19 000	- 19 000
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	127 905	127 905	22 905	22 905

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.7.2 1:2 Kommunersättningar vid flyktningmottagande

Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:2 Kommunersättningar vid flyktningmottagande

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Övrigt	Totalt
2009	Utfall	4 662 359	Anslags-sparande	226 039
2010	Anslag	4 684 328 ¹	Utgifts-prognos	4 671 968
2011	Förslag	4 510 283		
2012	Beräknat	3 736 129		
2013	Beräknat	3 012 739		
2014	Beräknat	3 236 840		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för statlig ersättning till kommuner och landsting för kostnader i samband med mottagandet av vissa nyanlända invandrare. Ersättning utgår främst i form av schablonersättning som lämnas till kommunerna med ett belopp per mottagen person. Beloppet fördelas över två år och börjar betalas ut månaden efter det att den nyanlände har tagits emot i en kommun. Därutöver lämnas ersättning för vissa kostnader för försörjningsstöd och vissa särskilda kostnader för äldre, varaktigt sjuka, barn och ungdomar utan vårdnadshavare och för personer med funktionshinder. För mottagna under åren 2007–2010 lämnas under vissa villkor en extra ersättning per mottagen person.

Regeringens överväganden

Reformen för nyanlända invandras arbetsmarknadsetablering träder i kraft den 1 december 2010. I budgetpropositionen för 2010 beräknades anslagsbehov för 2011 och 2012 för denna reform. I beräkningarna ingick reformmedel motsvarande 920 miljoner kronor när reformen får full effekt. Reformmedlen utgår från antagandet om en mottagningsvolym på 15 000 personer. Kommunmottagandet av nyanlända beräknas för 2011 och framåt ligga på samma nivå som under 2008 och 2009. Jämfört med beräkningar i budgetpropositionen 2010 är det dock en högre mottagningsvolym för samtliga år. Dessutom ökar kostnaderna för mottagandet av ensamkommande barn kraftigt. Detta innebär ett ökat anslagsbehov för 2011 jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2010.

För nyanlända mottagna från och med den 1 december 2010 gäller nya förutsättningar för den statliga ersättningen jämfört med hittills gällande bestämmelser. En ny förordning om den statliga ersättningen för personer som tas emot fr.o.m. den 1 december 2010 beslutades av regeringen den 10 september 2010.

Kommuner och landsting kommer samtidigt att kunna ansöka om och få ersättning för personer som tagits emot före den 1 december 2010 enligt den nu gällande förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktningmottagande m.m. Detta gäller även den extra ersättning som utgår enligt förordningen (2007:662) om extra ersättning till kommuner 2007–2009 för att påskynda utlänningars etablering på arbetsmarknaden och förordningen (2009:1561) om extra ersättning till kommuner 2010 för att påskynda utlänningars etablering på arbetsmarknaden. Ersättningen enligt dessa två förordningar avser personer mottagna under åren 2007–2010.

Det nya ersättningsystemet kommer att få full effekt på statens utgifter först 2013 och utbetalningar enligt det gamla systemet kommer att successivt minska från 2011. Nedan redovisas de väsentligaste förändringarna i reglerna för ersättningar som påverkar anslagsbehovet.

Grundersättning och schablonersättningar

Ersättning enligt nu gällande förordning utgår i huvudsak i form av en schablonersättning per mottagen flykting. Vidare lämnas en extra ersättning per mottagen person under perioden

2007–2010. Dessa ersättningar fasas ut successivt och upphör helt under 2013.

Enligt den nya förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar utgår en grundersättning till kommuner med en årlig överenskommelse om mottagande av nyanlända. Grundersättningen för 2011 kommer att vara på motsvarande nivå som för 2010. Från 2012 och framåt kommer grunderättningen årligen att motsvara tio prisbasbelopp. Även i det nya systemet lämnas en schablonersättning per mottagen person. Denna är dock lägre än nuvarande schablonersättning eftersom en statlig etableringsersättning till nyanlända som deltar i etableringsinsatser införs. De aktuella schablonbeloppen är 80 000 kronor för personer som inte fyllt 65 år och 50 000 kronor för personer som fyllt 65 år.

Ersättning för vissa särskilda kostnader

Både enligt det nuvarande och det nya ersättningssystemet kommer kommuner att kunna få ersättning för vissa särskilda kostnader. Ersättning för kostnader för mottagandet av barn och ungdomar som kommer till Sverige utan vårdnadshavare (ensamkommande barn) är den enskilt största utgiftsposten i detta sammanhang. Dessa ersättningar har ökat kraftigt sedan 2007 på grund av att antalet ensamkommande barn har ökat kraftigt. Jämfört med den prognos som låg till grund för beräkningar i budgetpropositionen för 2010, beräknas ersättningar för mottagande av ensamkommande barn under 2011 öka med 500 miljoner kronor. Övriga ersättningar för vissa särskilda kostnader beräknas däremot vara relativt oförändrade 2011. För mottagandet av ensamkommande barn kommer kommunerna enligt det nya ersättningssystemet att få en särskild schablonersättning. Utöver nuvarande särskilda ersättningar och ovan nämnda schablonersättningar kommer kommunerna att få 30 000 kronor per mottaget ensamkommande barn.

Enligt det nya ersättningssystemet kommer kommunerna att få ersättning för vissa kostnader för försörjningsstöd som nu inkluderas i schablonersättningen till kommunerna. Detta avser personer som på grund av styrkt sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan är förhindrade att delta i etableringsinsatser på heltid. Ersättning betalas ut kalenderårsvis i efterskott varför dessa utgifter uppstår först fr.o.m. 2012.

Vidare kommer ersättning att lämnas i schabloniserad form för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd som kommunerna kan behöva lämna innan statlig etableringsersättning betalas ut.

Kommunerna har i det befintliga ersättningssystemet kunnat ansöka om ersättning för extraordinära kostnader hos Migrationsverket. Det nya ersättningssystemet innebär att viss sådan ersättning ska kunna sökas hos Migrationsverket även i fortsättningen. För 2011 beräknas 60 miljoner kronor disponeras av Migrationsverket för detta ändamål.

För att skapa beredskap och mottagningskapacitet och för att främja regional samverkan ska även länsstyrelserna kunna lämna viss ersättning till kommuner och kommunalförbund. För 2011 har 60 miljoner kronor beräknats för länsstyrelsernas disposition för detta ändamål. Resurserna ger även länsstyrelserna möjligheter att i samband med genomförandet av etableringsreformen främja och stödja samarbete och samverkan mellan kommuner, bl.a. i deras nya uppdrag att erbjuda samhällsorientering till vissa nyanlända invandrare.

Överföringar till andra anslag

I budgetpropositionen för 2010 överfördes medel från anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktmottagande* till ett antal andra anslag med anledning av reformen för nyanländas etablering. Från 2010 och framåt överfördes medel till två nya anslag under utgiftsområdet (anslagen 1:3 och 1:4). Vidare överfördes för 2010 engångsvis 93 miljoner kronor till Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag, 30 miljoner kronor till Försäkringskassans förvaltningsanslag och 10 miljoner kronor till Migrationsverkets förvaltningsanslag. Medlen avsåg insatser i samband med förberedelser och implementering av reformen under 2010. Ytterligare 2 miljoner kronor överfördes engångsvis till anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* för länsstyrelsernas samordning av arbetet med introduktionen för nyanlända. Från 2011 och framåt föreslås att medel permanent förs till nedanstående anslag.

För 2011 föreslås att 241,5 miljoner kronor förs till anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* under utgiftsområde 14. För 2012 beräknas Arbetsförmedlingens anslagsbehov för ändamålet till 450 miljoner kronor och från och med 2013 till 530 miljoner kronor per år. Det innebär att ytterligare 209 miljoner kronor förs

över för 2012 och ytterligare 79,5 miljoner kronor från och med 2013. Till anslaget 2:1 *Försäkringskassan* under utgiftsområde 10 föreslås att 11 miljoner kronor överförs 2011. För 2012 beräknas anslagsbehovet till 13 miljoner kronor och från och med 2013 till 15 miljoner kronor per år. Ytterligare två miljoner kronor förs därför över för 2012 och ytterligare 2 miljoner kronor från och med 2013. Till anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* under utgiftsområde 1 föreslås 10 miljoner kronor föras 2011. Från och med 2012 beräknas anslagsbehovet till 10 miljoner kronor per år. Medlen avser respektive myndighets resursbehov för det arbete de har fått ansvar för i anslutning till reformen. För 2011 föreslås också att 268 miljoner kronor förs till anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* för Arbetsförmedlingens kostnader för program och övriga insatser för dem som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. För 2012 beräknas anslagsbehovet till 900 miljoner kronor och från och med 2013 till 1 108 miljoner kronor. För 2012 överförs ytterligare 198 miljoner kronor och från och med 2013 ytterligare 108 miljoner kronor. Vidare kommer 500 000 kronor att föras anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* avseende resurser för ett utökat tolkregister. Av tekniska skäl kommer dessa medel att föreslås tillföras till anslaget på vårt tilläggsbudget för 2011. Slutligen föreslås för 2011 att 300 000 kronor förs till anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* under utgiftsområde 2 och 1 miljon kronor till anslaget 1:5 *Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige* under utgiftsområde 14 för respektive myndighets uppgifter avseende Integrationsfonden. För perioden 2012–2014 beräknas för respektive anslag motsvarande anslagsbehov.

I härledningstabellen 3.6 finns dessa överföringsbelopp inräknade under Beslut.

Beräknad anslagsnivå

Regeringen föreslår att ett anslag på 4 510 283 000 kronor anvisas för 2011. För 2012 beräknas anslaget till 3 736 129 000 kronor, för 2013 till 3 012 739 000 kronor och för 2014 till 3 236 840 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt nedan.

Tabell 3.6 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	4 284 328	4 284 328	4 284 328	4 284 328
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-404 834	-1 364 653	-1 549 153	-1 549 153
Övriga makroekonomiska förutsättningar	5 308	-67 577	-136 959	-143 890
Volym	706 481	1 034 531	430 023	661 055
Överföring till/från andra anslag	-100 000	-100 000		
Övrigt	19 000	-50 500	-15 500	-15 500
Förslag/beräknat anslag	4 510 283	3 736 129	3 012 739	3 236 840

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.7.3 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tabell 3.7 Anslagsutveckling 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor				
2009	Utfall	Anslags-sparande	0	
2010	Anslag	7 000 ¹	Utgifts-prognos	7 000
2011	Förslag	521 536		
2012	Beräknat	1 109 549		
2013	Beräknat	1 411 695		
2014	Beräknat	1 202 578		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för utbetalning av ersättning enligt förordningen (2010:407) om ersättning till vissa nyanlända invandrare.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Ersättningar enligt förordningen om ersättning till vissa nyanlända invandrare beslutas månadsvis och kan maximalt fås i 24 månader. Ersättningarna har likheter med det aktivitetsstöd som lämnas till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. Regeringen har tidigare gjort bedömningen att bemyndigande för ekonomiska åtaganden för aktivitetsstöd inte är nödvändigt och avstått från att begära ett sådant bemyndigande

(se budgetpropositionen för 2008, utgiftsområde 13, avsnitt 6.8.2). Regeringen gör samma bedömning för ersättningar enligt förordningen om ersättning till vissa nyanlända invandrare som för aktivitetsstöd och avstår därför från att begära ett särskilt bemyndigande för anslaget.

Regeringens överväganden

Anslaget är nytt på statsbudgeten fr.o.m. 2010. Beräkningarna i samband med budgetpropositionen för 2010 var i stor utsträckning preliminära. Inför denna budgetproposition bygger beräkningarna på förordningen (2010:407) om ersättning till vissa nyanlända invandrare och mer konkreta underlag om antal personer som beräknas få etableringsersättning, etablerings-tillägg och bostadsersättning. Mot ovanstående bakgrund beräknas en något lägre anslagsnivå för 2011 och 2012, jämfört med budgetpropositionen för 2010. För 2013 och 2014 får det ökade antalet nyanlända som omfattas av etableringslagen full effekt och beräknad anslagsnivå är högre jämfört med vad som beräknats för 2012 i budgetpropositionen för 2010.

Regeringen föreslår att ett anslag på 521 536 000 kronor anvisas för 2011. För 2012 beräknas anslaget till 1 109 549 000 kronor, för 2013 till 1 411 695 000 kronor och för 2014 till 1 202 578 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt nedan.

Tabell 3.8 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	7 000	7 000	7 000	7 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	560 000	1 201 000	1 201 000	1 201 000
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volym	-45 464	-98 451	203 695	-5 422
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	521 536	1 109 549	1 411 695	1 202 578

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.7.4 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor				
2009	Utfall	Anslags-sparande	0	
2010	Anslag	10 000 ¹	Utgifts-prognos	10 000
2011	Förslag	474 700		
2012	Beräknat	899 700		
2013	Beräknat	1 107 700		
2014	Beräknat	1 107 700		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för utbetalning av ersättning till etableringslotsar och för Arbetsförmedlingens kostnader för program och övriga insatser för vissa nyanlända invandrare.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för ramanslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov om framtida anslag på högst 700 000 000 kronor under 2012–2014.

Verksamheten med etableringslotsar omfattar fleråriga åtaganden för etableringslotsarna. Åtaganden under anslaget kan således medföra utgifter för kommande budgetår. Regeringen har i propositionen Hösttilläggsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2) föreslagit att riksdagen bemyndigar regeringen att ingå ekonomiska åtaganden under 2010. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 700 000 000 kronor under 2012–2014.

Tabell 3.10 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013-2014
Ingående åtaganden			53 000	646 000	138 000
Nya åtaganden		53 000	634 000		
Infriade åtaganden			41 000	508 000	138 000
Utestående åtaganden		53 000	646 000	138 000	0
Erhållet/föreslaget bemyndigande		60 000	700 000		

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summa

Regeringens överväganden

Anslaget är nytt på statsbudgeten fr.o.m. 2010. Beräkningarna i samband med budgetpropositionen 2010 var i stor utsträckning preliminära. Inför denna budgetproposition bygger beräkningarna på aktuella antaganden om antalet mottagna och den ersättningsmodell Arbetsförmedlingen gått ut med i förfrågningsunderlag för upphandling av etableringslotsar vilket innebär en annan tidsprofil på utbetalningarna än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2010.

Mot den bakgrunden och eftersom lotsersättningen inte får full effekt första året beräknas ett mindre anslagsbehov för lotsersättning för 2011, jämfört med budgetpropositionen för 2010. För 2012 till 2014 får det ökade antalet nyanlända som omfattas av etableringsreformen successivt full effekt och beräknat behov är högre än vad som beräknats för 2012 i budgetpropositionen för 2010. I budgetpropositionen för 2010 beräknades anslagsbehovet för 2011 till 320 miljoner kronor och för 2012–2013 till 360 miljoner kronor.

Från anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande* överförs för 2011 medel om 267,7 miljoner kronor för Arbetsförmedlingens kostnader för program och övriga insatser för målgruppen som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. För 2012 överförs ytterligare 198 miljoner kronor och för 2013 108 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att ett anslag på 474 700 000 kronor anvisas för 2011. För 2012 beräknas anslaget till 899 700 000 kronor och för 2013 och 2014 till 1 107 700 000 kronor respektive år.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt nedan.

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	10 000	10 000	10 000	10 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	577 700	815 700	923 700	923 700
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
Volym	- 113 000	74 000	174 000	174 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	474 700	899 700	1 107 700	1 107 700

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.7.5 1:5 Hemustrustningslån

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:5 Hemustrustningslån

Tusental kronor

2009	Utfall	18 902	Anslags- sparande	5 442
2010	Anslag	8 519 ¹	Utgifts- prognos	12 034
2011	Förslag	8 519		
2012	Beräknat	8 519		
2013	Beräknat	8 519		
2014	Beräknat	8 519		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att täcka räntekostnader för upplåningen av medel för lån till hemustrustning. Omfattningen av låneverksamheten bestäms främst av antalet kommunmottagna nyanlända och i vilken utsträckning de väljer att ta lån. Underskottet i verksamheten, i huvudsak låneftergifter och bristande inbetalningar av räntor och amorteringar, täcks via anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringens förslag: Under 2011 får lån tas upp i Riksgäldskontoret för hemustrustningslån intill ett belopp om 1 200 000 000 kronor.

Kapitalupplåningen för hemustrustningslån sker i Riksgäldskontoret. Den totala låneskulden för upptagna hemustrustningslån beräknas uppgå till drygt 1,1 miljarder kronor vid utgången av 2010. För 2011 beräknas att låneskulden ligger kvar på samma nivå. Lånebehovet bedöms fortsatt bli 1 200 000 000 kronor.

Beräknad anslagsnivå

Antalet kommunmottagna nyanlända under perioden 2011–2014 beräknas motsvara samma nivå som 2008 och 2009. Jämfört med budgetpropositionen för 2010 är dock antalet mottagna högre för samtliga år. Antalet nya lån som tas upp under åren framåt beräknas vara i stort sett oförändrat. Antalet låneftergifter på grund av främst ålder eller svag betalningsförmåga beräknas ligga kvar på oförändrad nivå. Från och med 2010 har beräknat anslagsbehov minskats med 6 miljoner kronor.

Antaganden om ökade räntor för upplåningen hos Riksgäldskontoret medför att anslagsbehovet med nuvarande prognosbild ökar för 2013 och 2014. I bestämmelserna för hemustrustningslån avser regeringen att göra en konsekvensändring avseende målgruppen till följd av de ändringar som skett i bestämmelser om ersättning till kommuner för mottagandet av nyanlända. Regeringen avser att inför 2012 göra en översyn av låneverksamheten och det nuvarande anslagets utformning.

Regeringen föreslår att ett anslag på 8 519 000 kronor anvisas för 2011. För 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 8 519 000 kronor respektive år.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt nedan.

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:5 Hemustrustningslån

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	8 519	8 519	8 519	8 519
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	8 519	8 519	8 519	8 519

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.7.6 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Tusental kronor

2009	Utfall	10 163	Anslags- sparande	26 637
2010	Anslag	16 000 ¹	Utgifts- prognos	7 626
2011	Förslag	24 000		
2012	Beräknat	20 000		
2013	Beräknat	20 000		
2014	Beräknat	23 000		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för utbetalningar till projekt som beviljas medel inom ramen för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar (Integrationsfonden). Projekten ska syfta till att förbättra systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) är ansvarig myndighet för fonden.

behov av framtida anslag på högst 35 000 000 kronor under 2012–2014.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för ramanslaget 1:6 *Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov om framtida anslag på högst 35 000 000 kronor under 2012–2014.

Verksamheten inom Integrationsfonden omfattar fleråriga projekt. Åtaganden under anslaget medför således utgifter för kommande budgetår. Något bemyndigande har inte lämnats tidigare. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 ingå ekonomiska förpliktelser för anslaget som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför

Tabell 3.15 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013-2014
Ingående åtaganden				35 000	12 000
Nya åtaganden			35 000		
Infriade åtaganden				23 000	12 000
Utestående åtaganden			35 000	12 000	0
Erhållet/förslaget bemyndigande			35 000		

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Anslagsbehovet motsvarar vad som faktiskt beräknas att utbetalas under respektive år. Inbetalningar från Europeiska kommissionen motsvarar EU:s finansiering av projekten och redovisas under inkomsttitel 6911 Övriga bidrag från EU. I budgetpropositionen för 2010 ökades anslaget med 3 miljoner kronor för perioden 2010–2012.

Förslagen till förändrade anslagsnivåer inom anslaget ska ses mot bakgrund av att regeringen fr.o.m. budgetåret 2011 vill förändra principen för budgetering av fleråriga EU-relaterade verksamheter med anslag på statsbudgeten. Programmen har i flera fall kommit igång senare än beräknat vilket förskjuter utgifterna framåt i tiden med stora anslagsbehållningar som följd. Regeringen föreslår nu att denna budgeteringsprincip ersätts med att riksdagen istället anvisar medel för att täcka de utgifter som bedöms bli redovisade mot anslaget. Förändringarna är av teknisk karaktär och förväntas inte påverka verksamhetens villkor. I härledningstabellen redovisas förändringen under Övrigt.

Regeringen föreslår att ett anslag på 24 000 000 kronor anvisas för 2011. För 2012 och 2013 beräknas anslaget till 20 000 000 kronor respektive år och för 2014 till 23 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt nedan.

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:6 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

<i>Tusental kronor</i>				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	16 000	16 000	16 000	16 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut			- 3 000	- 3 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	8 000	4 000	7 000	10 000
Förslag/beräknat anslag	24 000	20 000	20 000	23 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år

4 Diskriminering

4.1 Omfattning

Området omfattar åtgärder för att förebygga diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. I området ingår myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Nämnden mot diskriminering.

Vidare ingår stöd till organisationers och stiftelsers verksamhet mot diskriminering, rasism, homofobi och liknande former av intolerans. Utöver insatser mot diskriminering redovisas generella insatser som rör kön, etnisk tillhörighet eller funktionshinder även under områdena Integration och Jämställdhet inom detta utgiftsområde samt under området Funktionshinderspolitik i utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

4.2 Utgiftsutveckling

År 2011 beräknas utgifterna inom området öka med 2 miljoner kronor jämfört med 2010 då anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* tillförs medel för att förstärka arbetet mot rasism och liknande former av intolerans.

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom området Diskriminering

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Budget 2010 ¹	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
<i>Diskriminering</i>							
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	93	93	91	94	94	96	98
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	37	25	27	27	27	17	17
Totalt för området Diskriminering	130	118	118	120	121	113	115

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Målet för regeringens politik mot diskriminering är (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115):

- Ett samhälle fritt från diskriminering.

Regeringens politik mot diskriminering är inriktad på att:

- minska diskrimineringen och främja lika rättigheter i samhället oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,
- det ska finnas god kunskap om förekomst och omfattning av diskriminering i samhället och att det ska finnas kunskaper om mekanismer bakom diskriminering,
- arbetsgivare ska ha kunskap om diskrimineringslagstiftningen och ska arbeta för att förebygga diskriminering, och
- skapa förutsättningar för arbetet mot rasism och liknande former av intolerans.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Resultat

Resultaten inom diskrimineringsområdet redovisas utifrån de fyra ovanstående inriktningar som regeringens arbete mot diskriminering utgår från. Diskrimineringsombudsmannens resultat redovisas separat.

Minska diskrimineringen och främja lika rättigheter

En effektiv och heltäckande lagstiftning är en nödvändig förutsättning för att vi i Sverige ska kunna uppnå målet om ett samhälle fritt från diskriminering. Regeringen har genom diskrimineringslagen (2008:567) som omfattar fler diskrimineringsgrunder och fler samhällsområden, samt genom inrättandet av en ny myndighet, Diskrimineringsombudsmannen, skapat förutsättningar för att diskrimineringen i samhället ska bekämpas mer effektivt.

Det rättsliga skyddet mot diskriminering på individnivå har därmed stärkts. Det pågår fortsatt arbete för att dels säkerställa skydd oavsett diskrimineringsgrund, dels tillse att lagstiftningen är så effektiv och heltäckande som möjligt. Det gäller t.ex. frågan om ett vidgat skydd mot diskriminering på grund av ålder. Ett förslag om bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder som en form av diskriminering har remitterats och ett parallellt uppdrag löper med syfte att analysera de ekonomiska konsekvenserna av ett sådant förslag.

Inom EU genomförs insatser som även de syftar till att minska diskrimineringen och främja lika rättigheter. Principen om icke-diskriminering har tydliggjorts i en ny artikel i det nya fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Enligt artikel 10 ska unionen vid utformningen och genomförandet av sin politik söka bekämpa all diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

Under det svenska ordförandeskapet hösten 2009 antog rådet en politisk överenskommelse om ett direktiv angående tillämpning av principen om likabehandling av kvinnor och män som är egenföretagare. Direktivet trädde i kraft den 5 augusti 2010 och innebär bl.a. att egenföretagare och medhjälpande makar eller livspartner kan beviljas ersättning vid graviditet eller moderskap så att det är möjligt för dem att göra avbrott i sin yrkesverksamhet under minst 14 veckor.

Den 16 och 17 november 2009 arrangerade Sverige Equality Summit, som är ett högnivåmöte om antidiskrimineringsfrågor, i Stockholm. Syftet med detta årliga möte är att främja lika rättigheter och lika möjligheter för alla inom EU och att utbyta kunskaper och erfarenheter i syfte att utveckla mera verkningfulla medel för att motverka alla former av diskriminering. Huvudtemat för detta tredje Equality Summit var samarbete mellan olika samhällsaktörer för allas lika rättigheter och möjligheter. Särskild uppmärksamhet ägnades åt frågor som rör homo- och bisexuella samt transpersoners rättigheter och frågor som rör romers situation.

God kunskap om diskriminering ska finnas i samhället

Att det ska finnas god kunskap om diskrimineringslagen och om hur diskriminering förekom-

mer i samhället är centralt i det förebyggande arbetet mot diskriminering. Såväl aktuell forskning som Diskrimineringsombudsmannens (DO) rapportering ger stöd för att diskriminering förekommer inom olika samhällsområden. Kunskapen om förekomsten av diskriminering och former av diskriminering har ökat men det är svårt att få en tydlig bild av om omfattningen av diskrimineringen i samhället har ökat eller minskat. Exempelvis saknas det systematiserat insamlad fakta om olika diskrimineringsgrunder som är jämförbara över tid. Det finns även olika metodproblem som påverkar forskningsresultatens tillförlitlighet. Anmälningsbenägenheten är svår att överblicka.

Mot bakgrund av detta har regeringen vidtagit flera åtgärder i syfte att skapa förutsättningar för analys och uppföljning inom området. DO, som har ansvar för att följa och analysera utvecklingen inom sitt ansvarsområde, har fått i uppdrag att låta genomföra en kvalitativ undersökning om upplevd diskriminering. Undersökningen har genomförts av Sifo och bygger på ett 90-tal djupintervjuer och åtta fokusgrupper som består av personer som själva upplevt sig diskriminerade. Samtliga diskrimineringsgrunder som omfattas av diskrimineringslagen inkluderas i studien. Resultatet visar att personer som upplever att de utsatts för diskriminering överlag känner till att det finns en diskrimineringslag. Samtidigt pekar studien på en stor osäkerhet om vad den innebär, vart man kan vända sig och konsekvenser för den enskilde. Den upplevda diskrimineringen i arbetslivet är vanligt förekommande och lämnar djupa avtryck hos de utsatta. Såväl fackförbund som arbetsgivare och utbildningsanordnare samt myndigheter såsom Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan uppfattas som viktiga aktörer för information om diskriminering.

DO har vidare fått i uppdrag att genomföra en kartläggning av förekomst och omfattning av diskriminering på bostadsmarknaden. Uppdraget som redovisades till regeringen i augusti 2010 bygger bl.a. på en studie genomförd av Institutet för bostads- och urbanforskning vid Uppsala universitet. I studien användes metoden praktikprövning i syfte att undersöka om det förekom diskriminering inom bostadsmarknaden på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder och sexuell läggning.

Resultaten av undersökningen visar bl.a. att diskriminering tenderar att förekomma i större utsträckning på hyresmarknaden än på bostadsrättsmarknaden samt att diskriminering förekommer både i stora städer och på mindre orter. Diskriminering på grund av etnisk tillhörighet var mest påtaglig. Brist på tillgänglighet påverkade personer med funktionshinder vid visning av bostäderna. Enligt DO behöver dock resultaten jämföras och analyseras med annan kunskap och forskning varför DO planerar genomföra en sådan analys. Även åtgärder för att aktivera nyckelaktörer och företrädare för det civila samhället kommer att utvecklas av myndigheten.

Förebygga diskriminering i arbetslivet

Diskrimineringsombudsmannen har i uppgift att inom sitt verksamhetsområde bl.a. informera, utbilda, överlägga och ha andra kontakter med myndigheter och företag. DO har därför vidtagit flera åtgärder för att öka kunskapen om diskrimineringslagen hos arbetsgivare. DO:s erfarenhet är att många arbetsgivare är positiva till sammanslagningen av ombudsmännen. Arbetsgivare uppskattar att få tillgång till den samlade kompetens som den nya myndigheten har och att allt fler blir medveten om hur de olika diskrimineringsgrunderna samverkar. Åtgärderna redovisas närmare nedan under redovisningen av DO:s insatser.

Ett antal statliga myndigheter har sedan ett par år tillbaka arbetat med antidiskrimineringsstrategier som tar sikte på att motverka diskriminering, både internt och externt i sin verksamhet.

En förstudie av domar i diskrimineringsmål 1999–2009 har utförts på uppdrag av Integrations- och jämställdhetsdepartementet. I förstudien anförs att materialet som undersökts är begränsat och att det därför inte går att dra alltför långtgående slutsatser enbart till följd av de resultat som framkommit. Enligt förstudien visar genomgången av domar på mycket påtagliga skillnader mellan diskrimineringsmål som förts i Arbetsdomstolen och diskrimineringsmål som förts i de allmänna domstolarna. Enligt resultaten i förstudien är det svårare att vinna framgång i Arbetsdomstolen vilket bl.a. kan bero på att det finns skillnader i hur den s.k. bevis-

börderegeln redovisas och tillämpas av domstolarna.

Skapa förutsättningar för arbetet mot rasism och liknande former av intolerans

Statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans

Ungdomsstyrelsen fördelar, i enlighet med flera förordningar, statsbidrag till organisationer och verksamheter som på olika sätt arbetar mot rasism, homofobi och liknande former av intolerans.

Med stöd av förordningen (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering, utbetalades drygt 14 miljoner kronor till 18 lokala verksamheter mot diskriminering under 2009. Totalt ansökte 32 olika verksamheter om bidrag. Särskild vikt har lagts vid geografisk spridning. Enligt tidigare utvärderingar (den senaste från 2009) fyller dessa verksamheter en viktig funktion i samhället, bl.a. genom sitt arbete med råd och stöd om diskrimineringslagstiftningen på lokal nivå.

Under 2009 utbetalades drygt 10,7 miljoner kronor enligt förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Av de 97 organisationer som sökte bidrag till verksamheter mot rasism eller liknande former av intolerans beviljades 33 organisationer statsbidrag. Bidragen fördelades både till små och stora organisationer med stor geografisk spridning. Enligt Ungdomsstyrelsen kan dessa verksamheter bidra till att öka medvetenheten och kunskapen om hur man kan arbeta mot rasism och liknande former av intolerans i samhället eftersom olika aktörer som kommuner och skolor efterfrågar detta.

Under 2009 utbetalades drygt 6,3 miljoner kronor enligt förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Antalet bidragssökande organisationer var nio. Av dessa beviljades tre organisationer stöd enligt förordningen. Bidragsstödet har medverkat till att fler homo- och bisexuella samt transpersoner fått möjlighet att delta i organisationslivet, vilket förstärkt dessa personers rättigheter.

Internationellt arbete

I juli 2009 lämnade Sverige en rapport till CERD-kommittén (FN-konventionen om förbud mot alla former av rasdiskriminering) om hur de rekommendationer som Sverige fick av kommittén efter förhören 2008 har tagits om hand..

Under 2008 tillsatte Europarådets ministerkommitté en expertkommitté för att ta fram ett förslag till rekommendation om åtgärder för att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet. Arbetet leddes av den svenska representanten som var ordförande i kommittén. Under 2009 och våren 2010 har Sverige varit pådrivande i så väl framtagandet av rekommendationen som i förhandlingsarbetet för att få ett slutligt antagande. Rekommendationen antogs i mars 2010.

Insatser för att stärka homo- och bisexuellas samt transpersoners rättigheter

På nationell nivå har regeringen vidtagit flera åtgärder för att stärka lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck. Bland annat har homo- och bisexuella samt transpersoners rättigheter och möjligheter uppmärksamats i uppdrag till olika myndigheter, t.ex. Ungdomsstyrelsen och Socialstyrelsen.

Resultat av insatser hos Diskrimineringsombudsmannen (DO)

Eftersom DO:s uppdrag skiljer sig från de tidigare ombudsmannamyndigheternas så jämförs inte myndighetens resultat under dess första verksamhetsår med de tidigare ombudsmännens resultat.

Anmälningar om diskriminering

Under 2009 inkom 2 537 anmälningar till DO. Könsfördelningen bland anmälarna var 49 procent kvinnor, 46 procent män och 5 procent där uppgift om kön saknas.

Den största andelen av anmälningarna hör till arbetslivsområdet och de diskrimineringsgrunder som anmälts mest var etnisk tillhörighet och funktionshinder. En stor andel av anmälningarna om diskriminering på grund av funktionshinder beror på massanmälningssaktioner. När det gäller de nya diskrimineringsgrunderna står anmälningar om åldersdiskriminering för 10 procent av det totala antalet anmälningar. Av alla anmäl-

ningar var 148 ärenden relaterade till två eller fler diskrimineringsgrunder, s.k. multipel diskriminering.

DO har under 2009 fått in 80 anmälningar om diskriminering från de lokala verksamheterna mot diskriminering. Under 2009 har DO efter utredning tagit ställning till att driva ett 70-tal ärenden (12 av dessa kommer från de tidigare ombudsmännen).

Myndigheten har ingått förlikningar i sammanlagt 35 ärenden under 2009. Dom har meddelats i totalt 21 ärenden, varav sju i Arbetsdomstolen och 14 i allmän domstol. Drygt hälften av domarna (12) rör etnisk tillhörighet medan fyra rör kön, tre rör sexuell läggning och två rör funktionshinder.

Av de 21 ärenden där dom meddelats under året avser sju arbetslivsärenden (samtliga överförda från de tidigare ombudsmännen) som avgjorts genom dom i Arbetsdomstolen (AD). Förlikning har ingåtts i 20 arbetslivsärenden (14 överförda och sex inkomna under 2009). Av de sju domar som vunnit laga kraft i AD handlade tre om graviditet och föräldraledighet, tre handlade om diskriminering som hade samband med etnisk tillhörighet och en rörde diskriminering som hade samband med etnisk tillhörighet, kön och ålder. DO har analyserat dessa domar i syfte att i framtida processföring fånga upp behovet av mera noggrann bevisföring.

En stor andel av ärendena inom utbildningsområdet har avslutats efter att myndigheten bedömt att huvudmannen uppfyllt de krav på utredning och åtgärder som lagen kräver vid fall av trakasserier mot elever. Många ärenden har också avslutats eftersom myndigheten bedömt att det inte skulle kunna gå att nå framgång i domstol, till exempel på grund av bevissvårigheter. En stor del av de situationer som anmälts faller utanför diskrimineringslagens skydd och rör i vissa fall frågor där Statens skolinspektion och Högskoleverket har tillsynsansvaret. På utbildningsområdet har DO:s arbete med anmälningar inte resulterat i någon dom under 2009. Däremot har myndigheten träffat fyra förlikningar.

Inom hälso- och sjukvårdsområdet avgjordes fyra ärenden genom domar. Under 2009 inkom 79 anmälningar om diskriminering på bostadsmarknaden som framför allt handlade om diskriminering som har samband med funktionshinder och etnisk tillhörighet.

Inom området varor och tjänster meddelade domstolarna under året sex domar. Två domar rör etnisk diskriminering av romer och övriga fyra domar rör diskriminering som har samband med annan etnisk tillhörighet, sexuell läggning och funktionshinder. Inom området varor och tjänster har DO också ingått åtta förlikningar. Fyra av dessa rörde etnisk diskriminering i samband med tillträde till restaurang.

Den nya påföljden, diskrimineringsersättning, ska både vara en ersättning för den kränkning som överträdelsen innebär och verka avskräckande mot diskriminering. Inga domar har ännu meddelats enligt den nya lagen och därmed har inte bestämmelserna om diskrimineringsersättning prövats. DO har under året beslutat att driva ett tiotal ärenden enligt den nya lagen, samtliga på arbetslivsområdet. Dessa ärenden har handlat om diskriminering i anställningsärenden och DO har yrkat mellan 75 000 och 300 000 kronor i diskrimineringsersättning, vilket kan jämföras med AD:s praxis i dessa mål där mellan 30 000 och 50 000 kronor dömts ut. Enligt DO har det varit svårt att komma överens om en rimlig förlikningssumma. DO har ändå träffat ett antal förlikningar i dessa ärenden, då upp till 100 000 kronor har getts i förlikningsersättning, vilket är högre än tidigare.

Aktiva åtgärder

Under året har ca 15 anmälningar inkommit om arbetsgivares brister när det gäller kravet på aktiva åtgärder. De flesta rör bristfälliga lönekartläggningar. Ett ärende som överförts till myndigheten från Jämställdhetsombudsmannen (JämO) har varit föremål för prövning i Nämnden mot diskriminering.

Myndigheten har under året inlett ett arbete med arbetsmarknadens parter som är inriktat på att utveckla lokalt partsarbete när det gäller aktiva åtgärder och lönekartläggning. Enligt DO pågår redan sådant arbete på vissa håll och det finns också exempel på kollektivavtal som fångar upp dessa frågor.

DO har tagit initiativ till ett nätverk av företrädare för arbetsmarknadens parter för att skapa en plattform för utbyte av erfarenheter och kunskap. Utvärderingen av möten med detta nätverk visar att både arbetsgivare och fackliga organisationer tycker att mötena är mycket värdefulla.

Myndigheten har även genomfört utbildningar om aktiva åtgärder som riktat sig till chefer och till fackligt förtroendevalda. Utvärde-

ringarna visar att utbildningarna varit uppskattade och att målsättningen uppnått. DO har också genomfört utbildningar om lönekartläggning, analys och handlingsplan för jämställda löner.

I arbetet med aktiva åtgärder har DO tagit fram material, bl.a. en handledning för aktiva åtgärder i arbetslivet som ett stöd för arbetsmarknadens parter.

Information, utbildning och rådgivning

DO tillfördes 5 miljoner kronor för informations- och utbildningsinsatser under 2009. En del av dessa medel skulle användas i samarbete med andra relevanta samhällsaktörer. De aktörer DO samarbetat med har framför allt funnits inom utbildningsområdet såsom Statens skolinspektion inklusive Barn- och Elevombudet, Sensus studieförbund, Högskoleverket, Sveriges Förenade Studentkårer samt de lokala verksamheterna mot diskriminering. Satsningen har fortsatt under 2010. DO bedömer att denna samverkan varit mycket givande eftersom den har möjliggjort en bred spridning av insatserna och banat vägen för framtida samverkansinsatser.

Under 2009 har DO tagit fram informationsbroschyrer om myndighetens arbete. DO har fortsatt utveckla myndighetens webbsida och informations- och handledningsmaterial, bl.a. genom fokusgrupper med representanter från det civila samhället. Under 2009 har DO:s webbplats haft över en miljon besök och cirka 2,3 miljoner sidträffar.

DO har även genomfört en kampanj i sociala medier med banners om elevers rättigheter på communities (olika webbforum) med syfte att informera ungdomar om deras rättigheter och vart de ska vända sig för att få hjälp. Kampanjen har resulterat i att fler ungdomar vänder sig till DO för råd. Serietidningen Respekt gavs ut 2007 och blev mycket uppskattad av både ungdomar och lärare. Tidningen berättar lättamt och tydligt om de lagar som förbjuder diskriminering och kränkningar i skolan. I och med den nya diskrimineringslagens ikraftträdande har tidningen uppdaterats och tryckts upp på nytt i 45 000 exemplar som distribuerats till skolor i hela Sverige.

Under 2009 har DO genomfört en stor satsning inom arbetslivsområdet finansierad genom EU-programmet PROGRESS. Syftet med projektet har främst varit att utveckla och sprida en metod för att upptäcka och förebygga diskrimi-

nering och trakasserier i arbetslivet. Metoden som kallas för Växthuset är tänkt att vara ett stöd för arbetsmarknadens parter i deras förebyggande arbete på arbetsplatserna. Sju regionala heldagskonferenser arrangerades i samverkan med länsstyrelser och på några orter i samverkan med lokala verksamheter mot diskriminering. Sammanlagt deltog ca 1 000 representanter för arbetsgivare, fackförbund och intresseorganisationer på konferenserna. Vid årsskiftet hade ca 500 av Växthusutbildningspaketen distribuerats. EU-projektet är avslutat och har utvärderats med gott resultat. Myndighetens arbete för att sprida metoden har fortsatt under 2010.

4.5 Analys och slutsatser

Det går inte att dra några säkra eller långtgående slutsatser om effekterna av sammanslagningen av de tidigare fyra ombudsmännen efter ett år. Det kan dock konstateras att den nya lagstiftningen mot diskriminering har fått ett stort genomslag sedan den trädde i kraft. Fler personer har fått upprättelse genom DO:s försorg, fler förlikningar har uppnått och fler stämningar har lämnats till domstol. DO:s insatser och det strategiska arbete mot diskriminering som utförs av myndigheter och de lokala verksamheterna mot diskriminering har sammantaget sett ökat kunskapen om diskriminering i samhället, inte minst bland arbetsgivare.

Regeringen kommer att följa konsekvenserna av sammanslagningen men också tillämpningen av diskrimineringslagen. Det gäller t.ex. ersättningsnivåer vid diskriminering och utgången av mål i Arbetsdomstolen och de allmänna domstolarna.

Den stora ökningen av antalet ansökningar om bidrag mot diskriminering, rasism, homofobi och liknande former av intolerans, som finansieras genom olika former av statsbidrag, visar på en ökad medvetenhet och ett ökat behov av att arbeta med dessa frågor hos det civila samhället.

På internationell nivå har Sverige varit drivande i frågor som rör diskriminering, rasism, homofobi och liknande frågor om intolerans.

4.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat följande revisionsberättelse med invändning avseende Diskrimineringsombudsmannens (DO:s) årsredovisning för räkenskapsåret 2009:

DO bedöms inte uppfylla kraven på resultatredovisning enligt 3 kap. 1 § förordningen (2000:65) om årsredovisning och budgetunderlag av följande skäl:

DO har inte på ett tydligt sätt i resultatredovisningen definierat sina uppgifter och prestationer utifrån instruktion och lagar.

DO har inte heller i rapporteringen i resultatredovisningen tydligt återkopplat till uppgifterna enligt instruktion och lagar.

DO redovisar dessutom för få relevanta prestationer i förhållande till uppgifter enligt instruktion och lagar. Detta gäller framför allt prestationer med avseende på kostnader.

Sammantaget bedöms därmed redovisningen av verksamhetens resultat inte bli överskådlig och rättvisande.

DO har bemött invändningen i revisionsberättelsen och delar till viss del Riksrevisionens bedömning, men påpekar bl.a. att en redovisning av relevanta prestationer under myndighetens första verksamhetsår varit svår att genomföra på grund av att myndigheten befunnit sig i en uppbyggnadsfas.

Regeringen har för avsikt att följa upp de åtgärder som myndigheten kommer att vidta för att säkerställa att resultatredovisningen uppfyller de krav som ställs i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

4.7 Politikens inriktning

Att skyddas mot diskriminering är en mänsklig rättighet och inte en förhandlingsbar förmån. Förbud mot diskriminering finns inskrivet i ett stort antal konventioner om mänskliga rättigheter. Enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är alla människor födda fria och lika i värde och rättigheter. Icke-diskrimineringsprincipen är en viktig beståndsdel även när det gäller att säkerställa rättigheter för de nationella minoriteterna.

Diskrimineringsombudsmannens arbete och tillämpningen av diskrimineringslagen har ökat möjligheterna för att mer effektivt bekämpa diskrimineringen i samhället. Arbetet med att säkerställa skydd oavsett diskrimineringsgrund och att lagstiftningen är så effektiv och heltäckande som möjligt drivs vidare. Det gäller till exempel frågan om ett vidgat skydd mot diskriminering på grund av ålder. Departementspromemorian ”Bortom fagert tal” om bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder som en form av diskriminering har remitterats. Statskontoret har parallellt givits i uppdrag att genomföra en samhällsekonomisk kostnads- och nyttoanalys. Remissutfallet kommer att vägas samman med resultatet av dessa analyser innan regeringen tar ställning till om och, i så fall, på vilket sätt promemorians förslag bör genomföras.

Det finns även andra frågor som behöver övervägas i det fortsatta arbetet. Det gäller t.ex. de indikationer som finns om påtagliga skillnader mellan diskrimineringsmål som förts till Arbetsdomstolen och diskrimineringsmål som förts i de allmänna domstolarna samt frågan om DO:s möjligheter att säkra bevisning i diskrimineringsärenden. En annan fråga gäller hur efterlevnaden av bestämmelser om aktiva åtgärder i arbetslivet kan förbättras.

Regeringen kommer vidare att överväga behovet av ytterligare insatser mot bakgrund av de undersökningar om förekomst och upplevelser av diskriminering i samhället som DO genomfört.

Rasistiska och andra uppfattningar och värderingar som står i strid med principen om alla människors lika värde, utgör ytterst en utmaning mot hela den värdegrund som bär upp en demokrati. Områden där det finns särskilda behov av insatser måste identifieras, liksom nyckelaktörer. Det civila samhällets arbete mot diskriminering, rasism, homofobi och liknande former av intolerans bör fortsätta, inte minst mot bakgrund av ökningen av anmälningar om brott med antisemitiska och islamofobiska motiv och likartade tendenser i samhället. Regeringen stärker det statliga stödet till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans.

Sverige kommer att fortsätta arbeta aktivt för principen om alla människors lika värde i olika internationella sammanhang. Inom ramen för EU-arbetet fortsätter Sverige verka för antagandet av ett EU-direktiv som säkerställer samma

nivå av skydd mot diskriminering för var och en av de diskrimineringsgrunder som omfattas av direktivet, dvs. religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Vidare kommer regeringen att överväga behovet av åtgärder mot bakgrund av Europarådets rekommendation om åtgärder för att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet.

4.8 Budgetförslag

4.8.1 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tusental kronor				
2009	Utfall	92 948	Anslags-sparande	21
2010	Anslag	93 080 ¹	Utgifts-prognos	91 002
2011	Förslag	93 500		
2012	Beräknat	94 420 ²		
2013	Beräknat	95 749 ³		
2014	Beräknat	97 787 ⁴		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 93 500 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 93 500 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 93 370 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Diskrimineringsombudsmannens förvaltningskostnader. Från anslaget finansieras också Nämnden mot diskriminering.

Regeringens överväganden

För att finansiera kostnader för de tidigare ombudsmannamyndigheternas arkiv föreslår regeringen att anslaget 2:1 *Diskrimineringsombudsmannen* minskas med 50 000 kronor fr.o.m. 2011. Vidare ökas anslaget 6:1 *Riksarkivet* under utgiftsområde 17 med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 60 000 kronor fr.o.m. 2011 till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Regeringen föreslår att ett anslag på 93 500 000 kronor anvisas för 2011. För 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 94 420 000, 95 749 000 respektive 97 787 000 kronor.

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	93 080	93 080	93 080	93 080
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	530	1 451	2 782	4 959
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-110	-111	-113	-115
Övrigt ³				-137
Förslag/beräknat anslag	93 500	94 420	95 749	97 787

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

4.8.2 2:2 Åtgärder mot diskriminering, rasism, m.m.

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Åtgärder mot diskriminering, rasism m.m.

Tusental kronor				
2009	Utfall	36 663	Anslags-sparande	2 409
2010	Anslag	24 918 ¹	Utgifts-prognos	26 717
2011	Förslag	26 918		
2012	Beräknat	26 918		
2013	Beräknat	16 918		
2014	Beräknat	16 918		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser mot diskriminering, rasism, homofobi och liknande former av intolerans. Anslaget används också för stöd till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck samt för stöd till verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2 000 000 kronor från och med 2011 för att förstärka insatserna mot rasism och liknande former av intolerans.

Regeringen föreslår att ett anslag på 26 918 000 kronor anvisas för 2011. För 2012–2013 och 2014 beräknas anslaget till 26 918 000, 16 918 000 respektive 16 918 000 kronor.

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 2:2 Åtgärder mot diskriminering, rasism m.m.

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010 ¹	24 918	24 918	24 918	24 918
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut ²	2 000	2 000	-8 000	-8 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	26 918	26 918	16 918	16 918

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Tillfälliga anslagsmedel avseende verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering har beräknats t.o.m. 2012 (prop. 2009/2010:1, utg.omr. 13, avsnitt 4.7.2).

5 Jämställdhet

5.1 Omfattning

Området omfattar åtgärder för ökad jämställdhet. Insatser som rör diskriminering på grund av kön redovisas under området Diskriminering inom detta utgiftsområde. Jämställdhetspolitiken är sektorsövergripande. Övriga insatser på jämställdhetsområdet redovisas därför inom berörda utgiftsområden.

5.2 Utgiftsutveckling

Under perioden 2007–2010 har 400 miljoner kronor per år anvisats för regeringens särskilda jämställdhetsåtgärder. I syfte att möjliggöra fortsatta insatser inom området tillförs anslaget 240 miljoner kronor per år under mandatperioden.

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom området Jämställdhet

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Budget 2010 ¹	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
<i>Jämställdhet</i>							
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	477	400	561	240	240	240	240
Summa Jämställdhet	477	400	561	240	240	240	240

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

5.3 Mål

Målet för jämställdhetspolitiken är:

- Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Målet beslutades av riksdagen hösten 2008 (prop. 2008/09:1 bet, 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:155).

Regeringen arbetar utifrån följande delmål för jämställdhetspolitiken:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

5.4 Resultatredovisning

5.4.1 Resultat

Under 2007–2010 har resurserna för jämställdhetspolitiken mer än tiodubblats. Medel motsvarande 1,6 miljarder kronor har tillförts jämställdhetspolitiken vilket har gjort det möjligt att utveckla jämställdheten inom angelägna och strategiska områden.

I juni 2010 lämnade regeringen skrivelsen Redovisning av den särskilda jämställdhetsatsningen (skr. 2009/10:234) till riksdagen. I denna lämnas en redogörelse av satsningen och anslagens användning. Det är i dag för tidigt att dra

några generella slutsatser angående resultaten och effekterna av de åtgärder som har finansierats inom ramen för anslaget. Regeringen avser att återkomma med en fullständig redovisning av anslagets användning under början av nästa mandatperiod.

Nedan redovisas översiktligt vilka insatser som genomförts under 2009 samt hur resurserna har fördelats inom respektive delmål för jämställdhetspolitiken. I bilaga 1 till denna volym ges en särskild redovisning av könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser vid utgången av 2009.

I förslag till statsbudget, finansplan m.m. bilaga 5 (volym 1) redovisas utvecklingen av fördelningen av de ekonomiska resurserna mellan kvinnor och män.

Jämn fördelning av makt och inflytande

Från den särskilda jämställdhetsatsningen har under perioden 2007–2010 sammanlagt 41 miljoner kronor fördelats till olika åtgärder för att uppnå målet om en jämnare fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män.

Jämställd styrelserepresentation

Målsättningen att nå en jämn könsfördelning har resulterat i att andelen kvinnor i styrelser och statliga insynsråd 2009 uppgick till 49 procent och andelen män till 51 procent. Andelen kvinnor som ordföranden i dessa styrelser och insynsråd uppgick till 40 procent och andelen män till 60 procent.

Som en följd av regeringens aktiva åtgärder har andelen kvinnor i de statliga bolagen ökat. I dag är 49 procent av styrelseledamöterna i de statligt helägda bolagen kvinnor och 51 procent män. Sammantaget i de helägda bolagen och de bolag där staten är delägare är andelen kvinnor 46 procent kvinnor och andelen män 54 procent män. När det gäller ordföranden som är kvinnor är andelen 34 procent.

Andelen kvinnor på ledande befattningar i staten har ökat under perioden 1999–2009. Totalt finns nu ca 4 800 chefer som är kvinnor, vilket motsvarar knappt 38 procent av alla chefer inom staten. För 10 år sedan var andelen 21 procent och antalet 2 800. Något som talar för att andelen chefer som är kvinnor kommer att fortsätta öka är att en stor andel av de chefer som

kommer att gå i pension under de närmaste åren är män.

Inom det statliga chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna minskat kraftigt under den period som verket studerat detta. Mellan 2004 och 2009 minskade löneskillnaderna mellan chefer som är män respektive chefer som är kvinnor från 3,6 procent till 0,2 procent (se utg.omr. 2, avsnitt 5).

Ekonomisk jämställdhet

Från den särskilda jämställdhetssatsningen har under perioden 2007–2010 sammanlagt 274 miljoner kronor fördelats till olika åtgärder för att uppnå målet om ekonomisk jämställdhet.

Jämställdhet på arbetsmarknaden

I juni 2009 överlämnade regeringen till riksdagen skrivelsen En jämställd arbetsmarknad – regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet (skr. 2008/09:198). I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de viktigaste utmaningarna för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet samt vilken inriktning politiken bör ha för att möta dessa. De åtgärder som redovisas genomförs framförallt inom arbetsmarknads-, närings-, utbildnings- och familjepolitiken. Riksdagen har lagt skrivelsen till handlingarna. Under 2009 och 2010 har nya åtgärder påbörjats. En särskild utredare fick i uppdrag att studera kopplingen mellan jämställdhetspolitiska insatser, ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning i EU:s medlemsstater inför en konferens under det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd hösten 2009.

Regeringens uppfattning är att också EU bör sträva mot att skapa lika förutsättningar och möjligheter för kvinnor som män att aktivt delta på arbetsmarknaden. Därför har regeringen också aktivt arbetat för ett stärkt jämställdhetsperspektiv i EU:s nästa strategi för tillväxt och sysselsättning, Europa 2020. Som ett led i detta arbete drev Sverige vid Europeiska rådet i mars 2010 framgångsrikt att EU:s sysselsättningsmål ska omfatta både kvinnor och män.

Jämställdhet i skolan

Regeringen tillsatte 2008 Delegationen för jämställdhet i skolan (dir. 2008:75, 2009:12 och 2009:126). Delegationen (U 2008:08) ska utifrån skolans värdegrundsuppdrag lyfta fram och utveckla kunskap om jämställdhet i skolan,

genom att bl.a. analysera könsskillnader i utbildningsresultat och kartlägga områden där ny kunskap om genus och jämställdhet behövs. Uppdraget omfattar såväl kommunala som fristående skolor samt sameskolan och specialskolan. Delegationen har under 2009 lämnat delbetänkandet Flickor och pojkar i skolan–hur jämställt är det? (SOU 2009:64) samt därutöver publicerat ett flertal rapporter om jämställdhet i skolan. Delegationen ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 30 november 2010. Regeringen gav också Statens skolverk 2008 i uppdrag att genomföra olika utvecklingsinsatser inom jämställdhetsområdet. Uppdraget ska slutrapporteras senast den 31 december 2010.

Jämställdhet i högskolan

I januari 2009 beslutade regeringen att inrätta en delegation för jämställdhet i högskolan (dir. 2009:7). Delegationen fick i uppdrag att främja jämställdhet i högskolan bl.a. genom att fördela medel till insatser för jämställdhet under perioden 2009–2010. Delegationen har under perioden fördelat drygt 47 miljoner kronor till jämställdhetsinsatser i enlighet med förordningen (2009:560) om statsbidrag för insatser som främjar jämställdhet i högskolan. Därutöver har delegationen publicerat ett antal rapporter. I februari 2010 redovisade delegationen en delrapport av sitt uppdrag till regeringen. Delegationen ska lämna sitt slutbetänkande till regeringen den 1 januari 2011.

Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Från den särskilda jämställdhetssatsningen har under perioden 2007–2010 sammanlagt 18 miljoner kronor fördelats till olika åtgärder för att uppnå målet om jämn fördelning av det obetalda arbetet.

Under 2008 lämnade regeringen ett uppdrag till Statistiska centralbyrån (SCB) att genomföra en tidsanvändningsundersökning. Undersökningen ger kunskap om svenskt vardagsliv och om hur kvinnor och män fördelar sin tid på olika aktiviteter. Det är viktig kunskap för att utforma insatser som syftar till att nå målet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juli 2012.

Även kunskaperna om hur föräldrar upplever möjligheterna att förena arbetsliv och ett jämställt föräldraskap behöver utvecklas. Därför lämnade regeringen ett uppdrag till SCB att genomföra en enkät- och registerstudie om jämställt föräldraskap riktad till föräldrar. Av studien ska bl. a. framgå vilket inflytande det finns över det ekonomiska utfallet och vilka överväganden som görs av föräldrarna i vardagen. Detta gäller såväl ensamstående som sammanboende föräldrar. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2010.

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Från den särskilda jämställdhetssatsningen har sammanlagt 638 miljoner kronor under perioden 2007–2010 fördelats till olika åtgärder för att uppnå målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, samt våld i samkönade relationer

Genomförandet av regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39) fortsätter. Handlingsplanen spänner över flera insatsområden vilket gör att en rad myndigheter och frivilligorganisationer är delaktiga i genomförandet. Flera av åtgärderna uppmärksammar kvinnor i särskilt utsatta situationer som kan behöva särskilt stöd eller insatser, t.ex. kvinnor med funktionsnedsättning, kvinnor med missbruk eller kvinnor som är offer för hedersrelaterade brott.

Att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor är en prioriterad fråga inte bara i Sverige utan också i många av EU:s övriga medlemsstater. Under det svenska ordförandeskapet i EU anordnade därför Sverige konferensen ”Insatser och strategier för att bekämpa mäns våld mot kvinnor”. Konferensen erbjöd en möjlighet för medlemsstaterna att dela erfarenheter kring arbetsmetoder, strategier och lagstiftning inom området mäns våld mot kvinnor. Konferensen gav även en möjlighet för medlemsstaterna att diskutera det framtida behovet av stöd på EU-nivå inom området.

Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) omfattar perioden 2008–2010 och innehåller 36 åtgärder för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Åtgärderna är inriktade på fem insatsområden: ökat skydd och stöd till utsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, ökad nationell och internationell samverkan samt ökad kunskap. En åtgärd var att kartlägga och följa upp förekomsten av etiska riktlinjer inom statsförvaltningen i frågor som berör sexköp m.m. Mot bakgrund av detta har regeringen uppdragit åt Kompetensrådet för utveckling i staten att genomföra en förstudie om vilka kompetensbehov som finns på området i statsförvaltningen. Förstudien redovisades i augusti 2010.

Svenska institutet har genomfört ett omfattande besöksprogram och internationella seminarier för nyckelpersoner i syfte att dels informera andra länder om arbetet mot prostitution och människohandel i Sverige och dels stärka det internationella arbetet.

Länsstyrelsen i Stockholms län arbetar med att stärka samverkan nationellt avseende arbetet mot prostitution och människohandel. Arbetet riktar sig framför allt till myndigheter och frivilligorganisationer och innebär bl.a. att samordna det nationella arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt att fördela medel till projekt i detta syfte.

Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja

Regeringen överlämnade till riksdagen i maj 2010 skrivelsen Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229). Skrivelsen är en uppföljning och fördjupning av en åtgärd i handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer i vilken ett uppdrag till Ungdomsstyrelsen att kartlägga förekomsten av äktenskap mot en persons vilja aviserades. Utifrån Ungdomsstyrelsens kartläggning har regeringen som ett komplement till de åtgärder som redan pågår inom handlingsplanen tagit fram en särskild handlingsplan med åtgärder som ska förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. De insatser som regeringen genomför under 2010

för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja rör fyra områden: stärkt förebyggande arbete, förstärkt stöd och skydd, förbättrad samverkan mellan myndigheter och ökad kunskap.

En särskild utredare har getts i uppdrag att föreslå åtgärder för att motverka tvångsäktenskap och barnäktenskap (dir. 2010:54). I uppdraget ingår även att lämna de förslag till författningsändringar som behövs för att ytterligare stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Uppdraget ska redovisas i maj 2012.

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering är den huvudsakliga strategin för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Sammantaget under perioden 2007–2010 har 158 miljoner kronor fördelats för att stärka arbetet med jämställdhetsintegrering inom offentlig sektor. Jämställdhetsintegrering innebär att all verksamhet ska bedrivas med utgångspunkt från kunskap om kvinnors och mäns villkor och behov. Syftet är att kvalitetssäkra offentligt finansierade verksamheter inom stat, landsting och kommun för att garantera en jämställd medborgarservice.

I syfte att införliva ett jämställdhetsperspektiv i alla typer av regeringens beslutsunderlag har arbetet med att genomföra regeringens plan för jämställdhetsintegrering fortsatt.

Forskning och kunskapsutveckling

Sammanlagt har under perioden 2007–2010 138 miljoner kronor fördelats från regeringens särskilda jämställdhetsstatsning till forskning och kunskapsutveckling. På området mäns våld mot kvinnor har regeringen uppdragit åt Brottsförmyndigheten att fördela medel till forskning och andra studier i syfte att öka kunskapen på området. Forskningsstatsningar har även genomförts inom området kvinnors hälsa där Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) har fått i uppdrag att initiera ett särskilt forskningsprogram.

Statligt stöd till jämställdhetsprojekt

Sammanlagt har 26 miljoner kronor fördelats under perioden 2007–2010 från regeringens särskilda jämställdhetsstatsning avseende jämställdhetsprojekt till ideella organisationer. Organisationer och verksamheter som bedriver projekt som syftar till att främja jämställdhet kan ansöka om projektbidrag hos Ungdomsstyrelsen. Bidrag kan lämnas till jämställdhetsprojekt vars syfte ligger inom ramen för regeringens mål för jämställdhetspolitiken. Under 2009 har myndigheten fördelat bidrag om 7 miljoner kronor. Antalet ansökningar och antalet beviljade projekt var i det närmaste oförändrat i jämförelse med föregående år; 30 ansökningar bifölls av totalt 64 stycken.

På kulturområdet har en statsning om sex miljoner kronor genomförts mellan 2007 och 2009. Den har bl.a. lett till att könsfördelningen har förbättrats inom många organisationer både vad gäller ledning och utövare. Vidare har andelen chefer som är kvinnor vid landets teater-, dans- och musikinstitutioner ökat.

Ungdomsstyrelsen har under 2009 fördelat ytterligare 1,2 miljoner kronor till jämställdhetsprojekt inom kultursektorn.

5.4.2 Analys och slutsatser

Jämställdhetspolitiken är sektorsövergripande och dess måluppfyllelse är beroende av beslut och insatser inom andra områden. Uppföljningar och utvärderingar av de offentliga insatserna ska i första hand ske inom ramen för berörda myndigheters löpande verksamhet.

Genom att jämställdhetspolitiken tillförts särskilda resurser för perioden 2007–2010 har en kraftfull utveckling av jämställdhetsarbetet inom olika områden möjliggjorts. Åtgärder har genomförts inom områden där regeringen identifierat behov av en utveckling av jämställdheten för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Genomförandet av regeringens särskilda jämställdhetsstatsning pågår och har skapat möjligheter att samordna och kraftsamla runt problem som rör flera politikområden. De ovan beskrivna handlingsplanerna och arbetsmarknadsstrategin har utgjort ramverk inom vilka ett stort antal områden berörts och myndigheter genomfört uppdrag.

Satsningen har inneburit ökad samverkan mellan olika aktörer på flera nivåer. Framför allt har satsningen bidragit till ökad samverkan mellan myndigheter, men även mellan myndigheter och det civila samhället. Samverkan är centralt för att exempelvis åstadkomma en effektiv bekämpning av våldet mot kvinnor och för att förbättra bemötandet och omhändertagandet av brottsoffren. Samverkan mellan polisen, Åklagarmyndigheten, Sveriges Domstolar och Migrationsverket har t.ex. bidragit till att öka kompetensen i frågor som rör prostitution och människohandel. Länsstyrelserna har ökat sitt samarbete med frivilligorganisationerna i syfte att motverka efterfrågan på prostitution och öka kunskapen på området.

Jämställdhetsatsningen har stärkt jämställdhet som ett kunskapsområde. Utveckling av nya metoder, utvärderingar och studier på olika områden har bidragit till en kvalitetshöjning i jämställdhetsarbetet. Ett flertal kunskaps- och forskningsinsatser har initierats. Insatserna har inneburit en stor ökning av antalet människor som arbetar med jämställdhet och som har fått nya kunskaper om jämställdhet.

5.5 Revisionens iakttagelser

Ingen granskningsrapport eller effektivitetsrevision har lämnats som berör området.

5.6 Politikens inriktning

Regeringens särskilda jämställdhetsatsning under förra mandatperioden innebar en kraftig resursförstärkning för jämställdhetspolitiken. En rad viktiga reformer har genomförts för att skapa förutsättningar för jämställdhet mellan kvinnor och män, både vad avser förbättrad kunskap och konkreta förbättringar. Regeringen avser fortsätta reformarbetet under innevarande mandatperiod för att påskynda utvecklingsarbetet inom områden som är strategiskt viktiga för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

En central uppgift är att mot bakgrund av den kunskap och de erfarenheter som gjorts inom ramen för regeringens jämställdhetsatsning säkra hållbarheten i de åtgärder som har ge-

nomförts. Grundläggande i det arbetet är att stärka jämställdhetsintegrering som strategi så att förändringsarbetet integreras i ordinarie strukturer och verksamheter samt att skapa förutsättningar för att resultaten ska bli bestående. Härutöver krävs också tillfälliga insatser för att stimulera, utveckla och påskynda förändringsarbetet. Arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer kommer att ha fortsatt hög prioritet. Jämställdhet på arbetsmarknaden, lika möjligheter i skolan och rätten till hälsa och omsorg på lika villkor är andra viktiga områden som kräver fortsatta insatser. Genom att regeringen tillför jämställdhetspolitiken extra medel även för innevarande mandatperiod kan ett fortsatt aktivt utvecklingsarbete bedrivas inom prioriterade områden.

Jämställdhetsintegrering

För att skapa förutsättningar för hållbar och långsiktig jämställdhet mellan kvinnor och män måste ett jämställdhetsperspektiv integreras i verksamhet som bedrivs av statliga myndigheter, kommuner och landsting. Regeringens satsning på jämställdhetsintegrering är inriktad på stöd till och samordning av berörda aktörer. Hur detta stöd organiseras är av central betydelse. Erfarenheter visar att insatser av projektkaraktär som inte ges förutsättningar att bedrivas på ett långsiktigt organiserat sätt riskerar att brista i kontinuitet och systematisk kunskapsuppbyggnad. För att förbättra förutsättningarna för att ta vara på kunskap om och erfarenhet av jämställdhetsintegrering är det därför angeläget att finna former för hur stödet till jämställdhetsintegrering ska organiseras framöver. Regeringen avser att återkomma med förslag på hur detta lämpligen bör ske.

Jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet

Att ha jobb och utbildning är grunden för kvinnors och mäns möjlighet att utvecklas och försörja sig. Ett mångårigt arbete för att stärka förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män har inneburit en positiv utveckling. Trots det råder alltså olika villkor för kvinnor och män för att komma in, stanna kvar och utvecklas i arbetslivet samt att förena arbete och familj. Det visar sig bl.a. i löneskillnader, ojämlika karriärmöjligheter, skillnader i sjukskrivningar, ojämn fördelning i utnyttjandet av för-

äldraförsäkring samt underrepresentation av kvinnor i ledande befattningar.

För att komma till rätta med dessa brister krävs flera samverkande och långsiktiga åtgärder. I skrivelsen En jämställd arbetsmarknad – regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet (skr. 2008/09:198) lyfte regeringen särskilt fram behovet av fortsatta insatser för att motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden och i näringslivet samt att främja jämställda villkor för entreprenörskap, ett jämställt deltagande i arbetslivet och jämställda arbetslivsvillkor. Åtgärder för att genomföra strategin ska i huvudsak ske inom ramen för generella insatser inom berörda politikområden, men utrymme finns också inom ramen för regeringens särskilda jämställdhetsåtgärder. Regeringen avser att återkomma till riksdagen 2011 med en redovisning av genomförda insatser och resultat i förhållande till de inriktningar som redovisas i strategin.

Lika möjligheter till utbildning

Kvinnors och mäns rätt till utbildning på lika villkor är en central jämställdhetsfråga. Förskolan, skolan och högskolan har en viktig uppgift att bidra till flickors och pojkers, kvinnors och mäns lika möjlighet att utvecklas inom sitt utbildningsområde utifrån sina egna förutsättningar. Samhällets behov av att ta tillvara den bästa kompetensen motverkas av könsbundna föreställningar som präglar studieval och utbildning. Båda könen erfarenhet och livsvillkor ska vara vägledande för vilka normer och mönster som ska styra verksamheten och organisationen. Därför är det viktigt att stärka elever och studenters möjlighet att frångå könsbundna utbildningsval. Resultaten från Delegationen för jämställdhet i skolan och Delegationen för jämställdhet i högskolan utgör viktiga underlag för fortsatta satsningar på området.

Rätt till hälsa och omsorg på lika villkor

Kvinnor och män ska ha rätt till vård och omsorg på lika villkor. Trots att många landsting och kommuner bedriver ett målmedvetet arbete för att stärka jämställdheten i vården kvarstår brister inom en rad områden. Det yttrar sig bl.a. i att kvinnors ohälsa och sjukfrånvaro är högre än mäns. Fortsatta insatser krävs för att öka kunskapen om kvinnors hälsa och om effektiva åtgärder för att komma tillrätta med grundproblemen bakom kvinnors sjukfrånvaro, samt –

inte minst – att sprida kunskapen så att den får en praktisk tillämpning inom vården.

Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande problem som berör hela samhället, såväl kvinnor som män. Mäns fysiska, sexuella och psykiska våld mot kvinnor är ett allvarligt hinder för jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Regeringens handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39) var en viktig milstolpe för ett långsiktigt och omfattande utvecklingsarbete. Inom en rad centrala områden har 56 åtgärder initierats och genomförts vilket har lett till en varaktigt höjd ambitionsnivå på nationell, regional och lokal nivå.

Brottsförebyggande rådet (Brå) konstaterade i sin första uppföljning av handlingsplanen att åtgärderna bidragit till en kvalitetshöjning av arbetet med att motverka mäns våld mot kvinnor, men att tre år är en alltför kort tid för att åstadkomma varaktiga förändringar. Arbetet måste därför fortsätta med hög ambitionsnivå, bl.a. med inriktning på utbildningsinsatser, utveckling och kvalitetssäkring av metoder och arbetssätt till stöd för och skydd av våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld samt insatser riktade till män som utövar våld eller som kan komma att göra det.

Länsstyrelserna har haft en viktig samordnande roll på regional nivå, bl.a. genom att främja samverkan, fördela utvecklingsmedel och stödja och utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Den kompetens som har byggts upp vid länsstyrelserna kommer att ligga till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet under mandatperioden. Regeringen bedömer att det behövs fortsatt stöd till skyddade boenden för ungdomar som är utsatta för hedersrelaterat våld samt medel till förebyggande arbete och utbildningsinsatser för olika yrkesgrupper och ideella verksamheter som kommer i kontakt med personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Regeringen överlämnade i juni 2010 skrivelsen Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229) till riksdagen. I skrivelsen redovisas de kunskapshöjande och förebyggande insat-

ser som regeringen har tagit initiativ till under 2010. Regeringen har för avsikt att fullfölja satsningen under 2011 och 2012.

Prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Arbetet med att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål kräver fortsatt hög ambitionsnivå. Regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) innehåller 36 åtgärder som spänner över ett brett fält. För det fortsatta arbetet med att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål är nationell samordning, samverkan och internationellt samarbete strategiskt viktigt. Även kompetensutveckling av nyckelaktörer är av central betydelse. De erfarenheter som har gjorts av stärkt nationell samverkan mellan myndigheter och organisationer kommer att ligga till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet.

5.7 Budgetförslag

5.7.1 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tabell 5.2 Anslagsutveckling 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor

2009	Utfall	476 572	Anslags-sparande	196 627
2010	Anslag	400 094 ¹	Utgifts-prognos	561 338
2011	Förslag	240 239		
2012	Beräknat	240 239		
2013	Beräknat	240 239		
2014	Beräknat	240 239		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att stödja projekt och insatser som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män. Anslaget kan även användas för vissa administrativa kostnader som är en förutsättning för genomförandet av uppdragen hos berörda myndigheter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för ramanslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 240 000 000 kronor under 2012, högst 240 000 000 kronor under 2013 och högst 240 000 000 kronor under 2014.

Under mandatperioden satsas totalt 960 miljoner kronor på åtgärder inom jämställdhetsområdet. Erfarenheterna från regeringens jämställdhets-satsning under 2007–2010 visar att långsiktighet i stödet till olika verksamheter är en viktig förutsättning för måluppfyllelsen. För att säkerställa ett effektivt genomförande av satsningen under mandatperioden krävs goda planeringsförutsättningar. Vidare behöver myndigheterna tillräckligt med tid för att förbereda genomförandet i sina verksamheter. Insatser som initieras under 2011 kan komma att medföra ekonomiska åtaganden under kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2011 ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 240 000 000 kronor under 2012, högst 240 000 000 kronor under 2013 och högst 240 000 000 kronor under 2014.

Tabell 5.3 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013-2014
Ingående åtaganden		39 500	0	720 000	480 000
Nya åtaganden			720 000		
Infriade åtaganden		39 500		240 000	480 000
Utestående åtaganden	29 211	0	720 000	480 000	0
Erhållet/föreslaget bemyndigande	39 500		720 000		

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att fortsatta reformer är nödvändiga för att påskynda utvecklingsarbetet inom områden som är strategiskt viktiga för jämställdhetspolitiken. Fortsatta ekonomiska satsningar bör därför göras inom jämställdhetsområdet även denna mandatperiod. Regeringen föreslår därför att ett anslag på 240 239 000 kronor anvisas för 2011. För åren 2012–2014 beräknas anslaget till 240 239 000 kronor per år.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	400 094	400 094	400 094	400 094
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-160 000	-160 000	-160 000	-160 000
Överföring till/från andra anslag ²	145	145	145	145
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	240 239	240 239	240 239	240 239

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Finansiering av administrationskostnader för bidrag till jämställdhetsprojekt inom kultursektorn upphör 2011 (prop. 2008/09:1 utg. omr. 17 avsnitt 15.7.1).

Bilaga

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd

Bilaga

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd

Innehållsförteckning

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd.....	59
Målet är jämn könsfördelning.....	59
Centrala myndigheters styrelser och insynsråd 2009.....	66
Den udda platsen oftast till en man.....	66
Centrala myndigheters ordföranden	66
Centrala myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna.....	68

Tabellförteckning

Tabell 1.1 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på departement 2009 och 2008	59
Tabell 1.2 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på centrala myndigheter 2009	60
Tabell 1.3 Ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser i centrala myndigheter m.m. där regeringen utser en del av ledamöterna fördelade på departement 2009	67

Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd

Sedan 1988 har könsfördelningen i statliga myndighetsstyrelser på central och regional nivå redovisats årligen för att ge riksdagen möjlighet att följa utvecklingen. Då många styrelser omvandlats till insynsråd redovisas de tillsammans med styrelserna. Bakgrunden är de mål för kvinnorepresentationen i statliga organ som riksdagen beslutade om med anledning av propositionen Jämställdhetspolitiken inför 90-talet (prop. 1987/88:105, bet. 1987/88:AU17, rskr. 1987/88:364). Det första etappmålet som angavs i propositionen om 30 procent kvinnor år 1992, uppnåddes samma år och redovisades i 1992 års budgetproposition (1992/93:100, bilaga 12, s. 337 f.). Det andra delmålet om 40 procent kvinnor 1995, uppnåddes i de centrala styrelserna och redovisades i skrivelsen Jämställdhetspolitiken (skr. 1996/97:41, bilaga 2, bet. 1996/97:AU 8, rskr. 1996/97:155). Andelen kvinnor uppgick då till 42 procent. Slutmålet om 50 procent kvinnor bland ledamöterna i de statliga myndigheternas styrelser 1998 uppnåddes inte.

Målet är jämn könsfördelning

Andelen kvinnor bland ledamöterna i de centrala styrelserna har totalt sett utvecklats positivt. År 1988 hade styrelserna 28 procent kvinnor. Tio år senare, 1998, var andelen 44 procent. Årets redovisning avser både styrelser och insynsråd och gäller förhållanden per den 31 december 2009. Då uppgick andelen kvinnor i de centrala myndigheternas styrelser och insynsråd till 49 procent. Det är en ökning med en procentenhet jämfört med december 2008. Andelen kvinnor har varit 49 procent en gång tidigare och det var i december 2005. För att fortsätta öka och nå slutmålet om 50 procent kvinnor bland ledamöterna är regeringens satsningar på att ge fler kvinnor förutsättning och verktyg för att ta sig an styrelseuppdrag viktiga. Positivt är också att andelen kvinnor bland ordförandena fortsätter att öka och var 40 procent i december 2009.

Andelen kvinnor och män i statliga kommittéer redovisas årligen i kommittéberättelsen.

Tabell 1.1 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på departement 2009 och 2008

Antal, könsfördelning (%) och förändring (procentenheter)

DEP.	Ordförande								Ledamöter inkl. ordförande							
	Antal 2009		Könsfördelning %				Förändring		Antal 2009		Könsfördelning %				Förändring	
	Kv	M	2009		2008		Kv	M	Kv	M	2009		2008		Kv	M
SB	1	1	50	50	50	50	0	0	5	6	45	55	45	55	0	0
Ju	11	13	46	54	46	54	0	0	109	101	52	48	49	51	2	-2
UD	2	9	18	82	10	90	8	-8	45	63	42	58	46	54	-4	4
Fö	7	6	54	46	46	54	8	-8	32	50	39	61	45	55	-6	6
S	8	7	53	47	53	47	0	0	64	57	53	47	50	50	3	-3
Fi	19	36	35	65	34	66	1	-1	238	245	49	51	48	52	1	-1
U	16	27	37	63	38	63	-1	0	219	242	48	52	49	51	-1	1
Jo	1	7	13	88	13	88	0	0	37	33	53	47	50	50	3	-3
M	12	9	57	43	55	45	2	-2	97	101	49	51	47	53	2	-2
N	10	17	37	63	39	61	-2	2	95	102	48	52	50	50	-2	2
IJ	3	5	38	63	33	67	5	-4	39	42	48	52	52	48	-5	5
Ku	9	10	47	53	45	55	2	-2	93	88	51	49	49	51	2	-2
A	5	7	42	58	35	65	7	-7	36	46	44	56	39	61	5	-5
Totalt	104	154	40	60	39	61	1	-1	1109	1176	49	51	48	52	0	0

Tabell 1.2 Ordförande och ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser och insynsråd i statliga myndigheter m.m. där regeringen utser samtliga ledamöter fördelade på centrala myndigheter 2009

Antal och könsfördelning (%)

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Statsrådsberedningen						
Svenska institutet för europapolitiska studier; Sieps	1	–	4	3	57	43
Harpsunds nämnden	0	1	1	3	25	75
Justitiedepartementet						
Brottsförebyggande rådets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Brottsoffermyndighetens råd	1	–	4	4	50	50
Datainspektionen	–	1	3	3	50	50
Domarnämnden	–	1	5	4	55	44
Domstolsverkets insynsråd	1	–	7	3	70	30
Ekobrottsmyndigheten	1	–	3	2	60	40
Fideikommissnämnden	–	1	2	4	33	67
Gentekniknämnden	1	–	8	9	47	53
Högsta domstolen	–	1	6	10	38	63
Kriminalvårdsnämnden	1	–	4	1	80	20
Kriminalvårdens insynsråd	–	1	5	4	56	44
Migrationsverkets insynsråd ³	–	–	4	3	57	43
Notarienämnden	–	1	2	4	33	67
Nämnden vid Brottsoffermyndigheten	1	–	4	3	57	43
Regeringsrätten	–	1	10	8	56	44
Rikspolisstyrelsen	–	1	4	4	50	50
Rikspolisstyrelsen: Tjänsteförslagsnämnden	–	1	4	5	44	56
Rättshjälpsnämnden	1	–	3	2	60	40
Rättsmedicinalverket	1	–	4	2	67	33
Säkerhets- och integritetsnämnden	–	1	5	3	63	38
Tillsynsnämnden i Revisorsnämnden	–	1	4	6	40	60
Valmyndigheten	1	–	2	3	40	60
Åklagarmyndigheten: Tjänsteförslagsnämnden	–	1	6	4	60	40
Åklagarmyndigheten: Rådgivande nämnden	1	–	4	3	57	43
Överklagandenämnden för nämndemannauppdrag	1	–	2	3	40	60
Utrikesdepartementet						
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA)	–	1	3	4	43	57
Exportkreditnämnden	–	1	4	5	44	56
Folke Bernadotteakademien: Program- och verksamhetsrådet	–	1	5	9	36	64
Inspektionen för strategiska produkter: Exportkontrollrådet	–	1	4	8	33	67

³ Ingen ordförande 2008

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Inspektionen för strategiska produkter: Teknisk-vetenskapliga rådet	–	1	1	7	13	88
Institutet för utvärdering av internationell utvecklingssamarbete (Sadev)	1	–	5	3	62	38
Nordiska Afrikainstitutet: Program- och forskningsrådet	1	–	6	5	55	45
Sida (Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete)	–	1	5	5	50	50
Sida: Forskningsrådet	–	1	4	7	36	64
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	–	1	3	5	38	62
Svenska institutet (SI)	–	1	5	5	50	50
Försvarsdepartementet						
Delegationen för folkrättslig granskning av vapenprojekt	1	–	3	5	38	62
Försvarets materielverk	–	1	2	3	40	60
Försvarsmaktens nämnd för kvalificerade skyddsidentiteter	–	1	2	2	50	50
Försvarsunderrättelsedomstolen	–	1	2	4	33	67
Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar	–	1	4	3	57	43
Insynsrådet vid Kustbevakningen	1	–	3	6	33	67
Insynsrådet vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1	–	4	6	40	60
Insynsrådet vid Totalförsvarets pliktverk	1	–	3	3	50	50
Integritetsskyddsrådet vid Försvarets radioanstalt	1	–	1	2	33	67
Riksvärderingsnämnden	1	–	2	3	40	60
Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	–	1	1	5	17	83
Totalförsvarets folkrättsråd	1	–	4	5	44	56
Totalförsvarets forskningsinstitut	–	1	1	3	25	75
Socialdepartementet						
Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden	1	–	2	3	40	60
Arvsfondsdelegationen	1	–	4	3	57	43
Försäkringskassan	–	1	4	3	57	43
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)	1	–	5	4	56	44
Läkemedelsverket	–	1	2	2	50	50
Myndigheten för internationella adoptionsfrågors insynsråd	1	–	4	2	67	33
Provinsialläkarstiftelsens styrelse	–	1	4	2	67	33
Smittskyddsinstitutets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Socialstyrelsens insynsråd	–	1	3	4	43	57
Statens beredning för medicinsk utvärdering	1	–	6	4	60	40
Statens folkhälsoinstitutets insynsråd	1	–	6	5	55	45
Statens institutionsstyrelsens insynsråd	1	–	5	3	62	38
Statens medicinsk-etiska råd (SMER)	–	1	9	11	45	55
Stiftelsen för vård- och allergiforskning	1	–	3	4	43	57
Stiftelsen WHO Collaborating Centre on International Drug Monitoring	–	1	3	3	50	50

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Finansdepartementet						
AP-fonden: Första	1	–	6	6	50	50
AP-fonden: Andra	–	1	5	6	45	55
AP-fonden: Tredje	–	1	6	6	50	50
AP-fonden: Fjärde	1	–	5	7	42	58
AP-fonden: Sjätte	–	1	3	4	43	57
AP-fonden: Sjunde	–	1	6	6	50	50
Arbetsgivarverket	–	1	7	7	50	50
Bokföringsnämnden	–	1	4	6	40	60
Ekonomistyrningsverkets insynsråd	–	1	4	6	40	60
Ekonomistyrningsverkets internrevisionsråd	–	1	5	3	62	38
Ekonomistyrningsverkets redovisningsråd	1	–	5	2	71	29
Finansinspektionen	–	1	3	5	38	63
Finanspolitiska rådet	–	1	2	6	25	75
Forskarskattenämnden	1	–	6	5	55	45
Fortifikationsverket	–	1	3	4	43	57
Kammarkollegiets insynsråd	–	1	2	4	33	67
Kammarkollegiet: Fonddelegationen	–	1	2	5	29	71
Lotteriinspektionen	1	–	3	4	43	57
Länsstyrelsen BLEKINGE	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen DALARNA	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen GOTLAND	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen GÄVLEBORG	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen VÄSTRA GÖTALAND	–	1	4	4	50	50
Länsstyrelsen HALLAND	–	1	3	6	33	67
Länsstyrelsen JÄMTLAND	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen JÖNKÖPING	–	1	5	3	62	38
Länsstyrelsen KALMAR	–	1	5	4	56	44
Länsstyrelsen KRONOBERG	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen NORRBOTTEN	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen SKÅNE	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen STOCKHOLM	–	1	6	3	67	33
Länsstyrelsen SÖDERMANLAND	–	1	5	4	56	44
Länsstyrelsen UPPSALA	–	1	5	4	56	44
Länsstyrelsen VÄRMLAND	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen VÄSTERBOTTEN	1	–	5	4	56	44
Länsstyrelsen VÄSTERNORRLAND	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen VÄSTMANLAND	–	1	4	5	44	56
Länsstyrelsen ÖREBRO	1	–	6	3	67	33
Länsstyrelsen ÖSTERGÖTLAND	–	1	4	5	44	56
Premiepensionsmyndigheten	1	–	3	4	43	57
Riksgäldskontoret	–	1	4	4	50	50
Skatteverkets insynsråd	–	1	5	6	45	55
Skatterättsnämnden för direkt skatt	–	1	5	7	42	58
Skatterättsnämnden för indirekt skatt	1	–	5	6	45	55

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor	1	–	2	1	67	33
Statens ansvarsnämnd	–	1	2	3	40	60
Statens bostadskreditnämnd	–	1	2	3	40	60
Statens fastighetsverk	–	1	4	3	57	43
Statens pensionsverk	1	–	4	5	44	56
Statens personadressregisternämnd	–	1	3	3	50	50
Statens skaderegleringsnämnd	–	1	6	3	67	33
Statens tjänstepensions- och grupplivsnämnd	–	1	4	4	50	50
Statens utlandslönenämnd	–	1	2	2	50	50
Statistiska centralbyråns insynsråd	–	1	5	5	50	50
Tullverkets insynsråd	1	–	6	6	50	50
Utbildningsdepartementet						
Centrala etikprövningsnämnden	–	1	3	3	50	50
Centrala etikprövningsnämnden: Expertgruppen för oredlighet i forskning	–	1	5	4	56	44
Centrala studiestödsnämnden	1	–	5	5	50	50
Försvarshögskolan	–	1	4	4	50	50
Högskolans avskiljandenämnd	–	1	3	2	60	40
Högskoleverket	–	1	5	4	56	44
Institutet för framtidsstudier	–	1	5	4	56	44
Institutet för rymdfysik	–	1	3	2	60	40
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	–	1	4	4	50	50
Kungl. biblioteket	–	1	5	5	50	50
Myndigheten för yrkeshögskolan	1	–	4	5	44	56
Polarforskningssekreteriet	–	1	3	3	50	50
Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg	2	1	25	20	56	44
Regionala etikprövningsnämnden i Linköping	–	2	15	15	50	50
Regionala etikprövningsnämnden i Lund	1	2	20	25	44	56
Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm	3	2	37	38	49	51
Regionala etikprövningsnämnden i Umeå	1	1	14	16	47	53
Regionala etikprövningsnämnden i Uppsala	1	2	21	24	47	53
Skolväsendets överklagandenämnd	–	1	3	3	50	50
Specialpedagogiska skolmyndigheten	–	1	2	4	33	67
Statens skolverk	–	1	4	5	44	56
Statens skolinspektion	1	–	4	5	44	56
Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa	–	1	4	5	44	56
Stiftelsen för internationalisering av högre forskning och utbildning (STINT)	1	–	5	4	56	44
Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling	–	1	5	6	45	55
Stiftelsen för strategisk forskning	1	–	6	5	55	45
Svenska Uneskorådet	1	–	6	6	50	50
Tolk- och översättarinstitutet	–	1	5	3	62	38
Verket för högskoleservice	1	–	4	5	44	56
Överklagandenämnden för högskolan	1	–	4	4	50	50

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Överklagandenämnden för studiestöd	–	1	4	4	50	50
Jordbruksdepartementet						
Fiskeriverkets insynsråd	–	1	5	4	56	44
Livsmedelsverkets insynsråd	1	–	5	4	56	44
Skogsstyrelsen	–	1	5	4	56	44
Statens jordbruksverks insynsråd	–	1	5	4	56	44
Statens veterinärmedicinska anstalts insynsråd	–	1	5	4	56	44
Styrelsen för samefonden	–	1	2	4	33	67
Svenska FAO-kommittén	–	1	7	6	54	46
Veterinära ansvarsnämnden	–	1	3	3	50	50
Miljödepartementet						
Boverkets insynsråd	1	–	4	5	44	56
Kemikalieinspektionens insynsråd	1	–	5	4	56	44
Kärnavfallsfonden	1	–	3	4	43	57
Lantmäteriet	–	1	2	3	40	60
Lantmäteriet: Marknads- och konkurrensrådet	–	1	5	6	45	55
Lokala säkerhetsnämnden vid Barsebäcks kärnkraftsverk	1	–	3	4	43	57
Lokala säkerhetsnämnden vid Forsmarks kärnkraftsverk	1	–	6	7	46	54
Lokala säkerhetsnämnden vid Oskarshamns kärnkraftsverk	–	1	3	4	43	57
Lokala säkerhetsnämnden vid Ringhals kärnkraftsverk	–	1	5	5	50	50
Lokala säkerhetsnämnden vid Studsvik AB:s anläggningar	–	1	3	4	43	57
Naturvårdsverkets insynsråd	1	–	3	6	33	67
Naturvårdsverket: Miljömålsrådet	1	–	9	9	50	50
Naturvårdsverket: Rådet för investeringsstöd	1	–	3	3	50	50
Naturvårdsverket: Tillsyns- och föreskriftsrådet	–	1	12	7	63	37
Naturvårdsverket: Vetenskapliga rådet för biologisk mångfald	–	1	6	7	46	54
Stiftelsen för internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet	–	1	2	3	40	60
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning	1	–	6	5	55	45
Stockholm Environment Institute	–	1	5	6	45	55
Strålsäkerhetsmyndighetens insynsråd	1	–	4	2	67	33
Strålsäkerhetsmyndigheten: Delegationen för finansiering	1	–	4	4	50	50
Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts insynsråd	1	–	4	3	57	43
Näringsdepartementet						
Affärsverket svenska kraftnät	–	1	3	5	37	63
Banverket	–	1	4	4	50	50
Bolagsverkets insynsråd	1	–	4	2	67	33
Elsäkerhetsverket: Elsäkerhetsrådet	–	1	3	7	30	70
Energimarknadsinspektionens insynsråd	1	–	1	0	100	0
Insynsrådet för elberedningsverksamheten vid Affärsverket svenska kraftnät	–	1	5	5	50	50

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Luftfartsverket	–	1	4	5	44	56
Oljekrisnämnden	–	1	2	3	40	60
Patent- och registreringsverkets insynsråd	1	–	4	3	57	43
Post- och Telestyrelsen	–	1	4	5	44	56
Rederinämnden	1	–	2	2	50	50
Rikstrafiken	1	–	3	4	43	57
Rymdstyrelsen	–	1	3	4	43	57
Sjöfartsverket	–	1	5	4	56	44
Statens energimyndighets insynsråd	–	1	4	4	50	50
Statens energimyndighet: energiutvecklingsnämnden	–	1	5	6	45	55
Statens energimyndighet: Fjärrvärmnämnden	1	–	2	1	67	33
Statens järnvägar	–	1	2	4	33	67
Statens väg- och transportforskningsinstitut	1	–	4	3	57	43
Stiftelsen Industrifonden	–	1	5	5	50	50
Stiftelsen Norrlandsfonden	–	1	4	5	44	56
Sveriges geologiska undersöknings insynsråd	–	1	3	4	43	57
Tillväxtverket	1	–	4	3	57	43
Tjänsteförslagsnämnden för Patentbesvärsträtten	1	–	3	4	43	57
Transportstyrelsens insynsråd	–	1	3	4	43	57
Verket för innovationssystem	1	–	5	3	63	38
Vägverket	–	1	4	3	57	43
Integrations- och jämställdhetsdepartementet						
Allmänna reklamationsnämnden	1	–	3	4	43	57
Boverkets samlingslokalorganisation	1	–	6	4	60	40
Fastighetsmäklarnämnden	1	–	6	6	50	50
Konsumentverkets insynsråd	–	1	6	4	60	40
Marknadsdomstolen	–	1	6	8	43	57
Nämnden mot diskriminering	–	1	6	7	46	54
Resegarantinämnden	–	1	4	5	44	56
Ungdomsstyrelsens insynsråd	–	1	2	4	33	67
Kulturdepartementet						
Arkitektmuseets insynsråd	1	–	3	3	50	50
Granskningsnämnden för radio och TV	1	–	6	5	55	45
Konstnärnämnden	1	–	6	5	55	45
Konstnärnämnden: Styrelsen för Sveriges bildkonstnärns-fond	–	1	6	7	46	54
Nämnden för hemslöjdsfrågor	1	–	5	4	56	44
Nämnden för statligt stöd till trossamfund	–	1	11	7	61	39
Presstödsnämnden	1	–	12	8	60	40
Radio och TV- verkets insynsråd	–	1	2	2	50	50
Riksantikvarieämbetet	1	–	3	2	60	40
Riksarkivet	–	1	2	3	40	60
Riksarkivet: Nämnden för enskilda arkiv	–	1	3	4	43	57

CENTRALA MYNDIGHETER M.M.	Ordförande		Ledamöter inkl. ordförande			
	Antal		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Statens konstråd	–	1	3	2	60	40
Statens kulturråd	1	–	6	3	67	33
Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	1	–	4	6	40	60
Stiftelsen Nordiska museets nämnd	–	1	3	4	43	57
Stiftelsen svenska filminstitutet	–	1	3	6	33	67
Stiftelsen svenska rikskonserter	–	1	5	4	56	44
Talboks- och punktskriftsbiblioteket: Punktskriftsnämnden	–	1	6	8	43	57
Taltidningsnämnden	1	–	4	5	44	56
Arbetsmarknadsdepartementet						
Arbetsdomstolen	3	1	12	13	48	52
Arbetsförmedlingen	–	1	3	5	38	62
Arbetsmiljöverket	–	1	2	3	40	60
ILO-Kommittén	–	1	4	5	44	56
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: insynsrådet	1	–	4	4	50	50
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	–	1	2	4	33	67
Medlingsinstitutet	–	1	2	3	40	60
Nämnden för styrelserepresentationsfrågor	1	–	4	5	44	56
Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	–	1	3	4	43	57

Centrala myndigheters styrelser och insynsråd 2009

Centrala myndigheter, insynsråd m.m. ingår i redovisningen. Av tabell 1.1 och 1.2 ovan framgår att den genomsnittliga könsfördelningen bland de ordinarie ledamöterna (inklusive ordförande) har ökat med en procentenhet sedan december 2008. Andelen kvinnor är nu 49 procent och andelen män 51 procent.

Den genomsnittliga andelen kvinnor i samtliga styrelser och insynsråd varierar mellan 39 procent (Försvarsdepartement) och 53 procent (Jordbruks- och Socialdepartementen). Ytterligare två departement har en styrelse och insynsråd under sig där den genomsnittliga andelen kvinnor ligger över 50 procent. Det är Justitie- och Kulturdepartementen. Övriga departement samt Statsrådsberedningen har i genomsnitt mer än 40 procent kvinnor i styrelserna och insynsråden.

Av totalt 244 styrelser och insynsråd hade 174 jämn könsfördelning, dvs. 71 procent. År 2008 var motsvarande antal styrelser och insynsråd med jämn könsfördelning 170 av 254 vilket motsvarar 67 procent. Som jämn könsfördelning räknas förutom lika antal

ledamöter även de styrelser och insynsråd där antalet ledamöter är ojämnt och antingen en kvinna eller en man har den udda platsen (t.ex. en styrelse som har 7 ledamöter inklusive ordförande). Av 127 styrelser och insynsråd med udda antal ledamöter hade 56 stycken (44 procent) fler kvinnliga ledamöter inkl. ordföranden än manliga och 71 stycken (56 procent) fler manliga än kvinnliga.

Den udda platsen oftast till en man

Det har genom åren varit och är fortfarande flest män i styrelser och insynsråd även om det har skett en viss förändring. En delförklaring till detta är att när styrelsen eller insynsrådet består av ojämnt antal ledamöter innehåller den udda platsen mestadels av en man.

Centrala myndigheters ordföranden

Den manliga dominansen har fortsatt att minska något när det gäller ordförandeposten. Andelen ordföranden som är kvinnor har i genomsnitt ökat med en procentenhet från 39 procent till 40 procent mellan 2008 och 2009

vilket innebär att andelen ordföranden som är män minskat till 60 procent.

I december 2009 hade inget departement jämn könsfördelning bland sina myndigheters styrelseordföranden. Statsrådsberedningen med endast två myndigheter under sig har emellertid jämn könsfördelning. Miljödepartementet är det departement som har flest ordföranden som är kvinnor med 55 procent. Minst andel ordföranden som är kvinnor finns under Jordbruksdepartementet med 13 procent.

Störst överrepresentation av män bland styrelseordföranden finns således hos Jordbruksdepartementet tätt följt av Utrikesdepartementet med 82 procent ordföranden som är män.

Bland de tolv departementen och Statsrådsberedningen har fortfarande sex departement myndigheter med styrelser med mindre än 40 procent ordföranden som är kvinnor. Sex departement har styrelser med mer än 60 procent ordföranden som är män.

Tabell 1.3 Ledamöter (exkl. personalföreträdare) i styrelser i centrala myndigheter m.m. där regeringen utser en del av ledamöterna fördelade på departement 2009

Antal och könsfördelning (%)

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Justitiedepartementet								
Rikspolisstyrelsen: Personalansvarsnämnden	33	67	60	40	4	4	50	50
Socialdepartementet								
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	44	56	50	50	11	12	48	52
Finansdepartementet								
Offentliga sektorns särskilda nämnd (SHA-nämnden)	33	67	33	67	4	8	33	67
Statistiska Centralbyrån: nämnden för konsumentprisindex	0	100	0	100	0	7	0	100
Statshälsan	50	50	33	67	2	3	40	60
Trygghetsstiftelsen	67	33	67	33	4	2	67	33
Utbildningsdepartementet								
Vetenskapsrådet styrelsen	33	67	50	50	4	5	44	56
Vetenskapsrådet: Ämnesrådet för medicin	50	50	44	56	5	6	45	55
Jordbruksdepartementet								
Institutet för jordbruks- och miljöteknik (Stiftelsen JTI)	100	0	0	100	3	2	60	40
Sveriges lantbruksuniversitet	50	50	83	17	9	5	64	36
Miljödepartementet								
Finsk-svenska gränsälvskommissionen ⁴	0	100	saknas	saknas				

⁴ Övriga ledamöter ej redovisade då de utses av finska regeringen

DEPARTEMENT	Ledamöter utsedda av regeringen		Övriga ledamöter		Samtliga ledamöter			
	Könsfördelning (%)		Könsfördelning (%)		Antal		Könsfördelning (%)	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Forskarrådet för Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	60	40	38	63	6	7	46	54
Lantmäteriet: Geodatarådet Miljöforskningsnämnden	71	29	25	75	6	5	55	45
Kulturdepartementet								
Institutet för språk och folkminnen: Nämnden för klarspråksfrågor	50	50	80	20	6	3	67	33
Riksteatern	67	33	42	58	7	8	47	53
Riksarkivet: Heraldiska nämnden	60	40	50	50	4	3	57	43
Stiftelsen Skansen	67	33	67	33	6	3	67	33
Styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde	60	40	50	50	4	3	57	43
Stiftelsen för Tekniska museet	60	40	0	100	3	5	38	63
Sveriges författarfond	63	38	50	50	15	13	54	46
Samtliga departement (20 styrelser)	54	46	45	55	103	104	50	50

Centrala myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna

Tabell 1.3 ovan innehåller statistik gällande könsfördelningen i centrala myndigheters styrelser där regeringen endast utser en del av ledamöterna. Redovisningen som avser förhållandena per den 31 december 2009 visar att andelen kvinnor bland samtliga ledamöter i de 20 styrelserna har minskat med fyra procentenheter från 47 procent till 43 procent jämfört med 2008 och är därmed tillbaka på samma nivå som 2007.